

PANORAMA VAN WERKZAAMHEDEN VAN AFD. B VAN DE BVD (1-10-1966
t/m 31-3-1967).

Internationaal communisme. Recente ontwikkelingen in de internationale communistische beweging wijzen erop, dat het patroon van de verhoudingen tussen de CP-en zich nog steeds verder wijzigt. Dit proces - voornamelijk op gang gekomen en bepaald enerzijds door de, ook voor verschillende voormalig "pro-Chinese" partijen onaanvaardbare gebeurtenissen in de Chinese Volksrepubliek (de culturele revolutie) en de Chinese houding in de internationale politiek (Vietnam), en anderzijds door de meer vertrouwenwekkende politiek van de SU - verloopt echter nog slechts traag. Een geforceerde poging van de CPSU de resultaten ervan nu reeds te kapitaliseren in een "algemene" conferentie van CP-en is dan ook mislukt. Het zou trouwens te simpel zijn te stellen, dat uit een vervaging van de bipolariteit in de communistische beweging slechts winst voor Moskou zou voortvloeien. De beweging wordt eerder gekenmerkt door meer "polycentrische" trekken.

Aan deze ontwikkeling is in de afgelopen maanden bijzondere aandacht besteed. Enkele interessante onderwerpen in of buiten dit kader, zoals het oplaaien van het rechtstreekse conflict tussen Moskou en Peking, de positie van China's meest trouwe vasal, Albanië, de positie van Moskou's meest trouwe vasal in West-Europa, de Franse CP, en het communisme in Vietnam, zijn bovendien uitgediept in beschouwingen in het maandeversicht van de dienst.

Communistische Partij van Nederland. Bij de bestudering van de gedragingen en uitingen van de CPN in de verlagperiode, werd bijzondere aandacht besteed aan de onderstaande punten:

- I. De verkiezingen voor de Tweede Kamer
- II. De activiteiten van de CPN in de sociaal-economische sector
- III. De houding van de CPN t.a.v. de communistische wereldbeweging
- IV. Interne oppositionele stromingen en conflicten
- V. De pre-Chinese oppositie.

I. De verkiezingen voor de Tweede Kamer

Vastgesteld kon worden, dat ook in deze verkiezingsactie van de CPN partijleider Paul de Groot achter de schermen veel de drijvende kracht was, die de lijsttrekkers aanwees, de politiek formuleerde en de propaganda-activiteiten stimuleerde.

Nieuw was het georganiseerd deelnemen van communistische woordvoerders aan debatten op forumavonden, vergaderingen van politieke partijen en teach-ins. Hun optreden werd nauwlettend gevolgd, waarbij opgemerkt werd dat zij, door hun spreekvaardigheid en hun simpele benaderingswijze van de problemen, vaak een redelijk succes oogstten. De verkiezingsresultaten werden landelijk en plaatselijk met die voor de Staten en Radenverkiezingen van 1966 en de Kamerverkiezingen van 1963 vergeleken. Daarbij werd geconstateerd dat de CPN een stijgende aantrekkingskracht op het electoraat uitoefent. Bestudering van de oorzaken leverde de conclusie op, dat het image van de CPN bij het Nederlandse volk in de laatste jaren is verbeterd en dat de communisten meer en meer als gelijkwaardige staatsburgers worden beschouwd, enerzijds door de verdergaande politiek-militaire ontspanning in Europa, anderszijds door de sinds 1963 gepropageerde autonome en nationale opstelling van de CPN.

II. De activiteiten van de CPN in de sociaal-economische sector

In de sociaal-economische sector werd o.m. aandacht geschonken aan de activiteiten van het Amsterdamse Bouwvak Comité en de s.g.n. Schilderscommissie, welke beide onder communistische leiding staan en betrokken waren bij de ongeregelheden op 13 en 14 juni 1966 te Amsterdam. Mede in verband met de verminderde werkgelegenheid voor bouwvakarbeiders en hoger gestelde looneisen, organiseerden zij in januari 1967 een openbare vergadering als voorbereiding tot een openbare betoging, die op 23 februari werd gehouden.

Nagegaan werd verder welk aandeel de communisten hadden in een tweetal in januari 1967 - te Hoogeveen en Heerlen - door plaatselijke comité's georganiseerde demonstraties van werkloze bouwvakarbeiders.

Ook werd gevolgd in hoeverre de CPN de bedrijfsarbeiders tracht te bewerken met eisen voor hogere lonen dan die wettelijk zijn overeengekomen. De CPN was op dit gebied extra actief met het oog op de vervroegde verkiezingen voor de Tweede Kamer op 15 februari 1967. Zij organiseerde op 26 november 1966 een "loomanifestatie" te Amsterdam en op 28 januari 1967 te Groningen een "demonstratie voor volledige werkgelegenheid".

III. De houding van de CPN t.a.v. de communistische wereldbeweging

Steeds opmerkelijker - tijdens partijvergaderingen en in "De Waarheid" - distancieerde de CPN zich in de afgelopen periode van de andere Europese communistische partijen, in het bijzonder van de

Oostduitse CP en de CPSU. Deze ontwikkeling werd nauwkeurig gevolgd en - voorzien van commentaar - regelmatig gerapporteerd. Verder werd de stijgende sympathie van de CPN-leiding (met Paul de Groot als auctor intellectualis) voor de Chinese insichten gesignaleerd, een sympathie die zich o.m. uitte in een positieve benadering van de s.g.n. "culturele revolutie" en in een scherpe afwijzing van de op "ontspanning in Europa" gerichte politiek der Oosteuropese staten (b.v. inzake een s.g.n. "non-proliferatieverdrag"). Uitvoerig werd verslag gegeven van de jongste maatregelen van de CPN-leiding, die er op gericht zijn de "autonomie" van de partij te beschermen tegen "pogingen tot inmenging van de zijde der Oosteuropese CP-en" (liquidatie der reisbureaus "Vernu" en "VCU"; reorganisatie van de partij-uitgeverij "Pegasus").

IV. Interns oppositionele stromingen en conflicten

De extreme beklemtoning van de autonomie der CPN, die heeft geleid tot isolering van de andere Europese CP-en, en de s.g.n. "middenkoers tussen Moskou en Peking", die in feite neerkomt op een anti-Russische politiek, roepen in de partij weerstanden op, vooral onder de eudere en met Moskou sympathiserende partijgenoten. De maatregelen die de CPN-leiding tegen deze nog ongeorganiseerde, maar groeiende pro-Russische oppositie heeft genomen (verbod om naar Oosteuropese landen te reizen; schorsing van "Vernu"-directeur Wim Hulst; ontslag van "Pegasus"-directeur Jan van Seggelen) en nog wil nemen (bijvoorbeeld tegen de vereniging "Nederland-USSR") wakkeret deze oppositie - waarop gespeculeerd wordt door uit de partij gereyerde communisten als Friedl Baruch - slechts aan. Over een en ander werd reeds een uitgebreid rapport samengesteld. Het is een situatie die voorlopig de nodige aandacht blijft vragen.

V. De pre-Chinese oppositie

De activiteiten van de twee pre-Chinese oppositiegroepjes "De Rode Vlag" en het "MLCN", werden nauwlettend gadeslagen.

Een uitvoerig overzicht van de positie en activiteiten van beide groepjes sinds 1964 is in voorbereiding.

NVR. De wrijvingen tussen de communistische "Nederlandse Vredesraad" (NVR) en het pacifistische "Comité 1961 voor de Vrede", waarvan in het vorige overzicht reeds melding is gemaakt, zijn tenslotte op een volledige breuk tussen beide organisaties uitgelepen. Dientengevolge hebben de communisten dit jaar bij de traditionele Paasmars (27 maart) volledig verstek laten gaan. Zoals reeds eerder is betoogd, is deze ontwikkeling voornamelijk het gevolg van de intransigente houding van het CPN-partijbestuur.

Ook het communistische aandeel in de activiteiten van het "Nederlands Komitee tegen de verspreiding van kernwapens" ontmoet hevige kritiek in de leiding van de CPN. De communistische leden van dit in 1965 op initiatief van de NVR tot stand gekomen comité wordt verweten, dat "een eigen communistisch geluid" ontbreekt. Een landelijke manifestatie van het comité, welke op 4 maart j.l. zou plaatsvinden, is op aandrang van CPN-voorzitter Paul de Groot (veerlepig?) uitgesteld.

In de acties van de communistische vredesbeweging in ons land heeft, naast de kwestie Vietnam, vooral de vestiging van AFCENT in Zuid-Limburg onder commando van generaal Von Kielmansegg bijzondere aandacht gekregen.

De "Vereniging voor Culturele Uitwisseling" (VCU), het onder de NVR ressorterend reisbureau (voorheen "Reisdienst Vrede"), dreigt de dupe te worden van de "autonomie-politiek" van de CPN, die contacten met communistische landen taboe heeft verklaard.

Over een en ander werd aan regering en bevriende relaties gerapporteerd.

In het kader van de internationale communistische vredesbeweging bleef het streven van de Wereldvredesraad (WVR) naar samenwerking met pacifistische bewegingen de aandacht vragen. Er vonden enkele gezamenlijke studie-conferenties en besprekingen tussen communistische

en pacifistische organisaties plaats, terwijl soortgelijke activiteiten voor de toekomst in het vooruitsicht werden gesteld. Dit samengaan met pacifisten stroekt geenszins met de opvattingen van de Nederlandse communisten, wier blik op de sociaal-democraten gevestigd is. Voor hen was dit streven van de WVR - mede in verband met de eigen "autonomie"-politiek - dan ook aanleiding om zich verder van de WVR te distancieren.

Over deze onderwerpen werd aan regering en buitenlandse relaties gerapporteerd.

Nederland-USSR. Ten aanzien van de Vereniging "Nederland-USSR" en het reisbureau "Vernu" bleef de aandacht gericht op de voortgaande verslechtering in de verhouding met de leiding van de CPN - die de nauwe samenwerking van deze communistische mantelorganisatie met de Russen steeds kritischer ging beschouwen.

In maart kwam het uiteindelijk tot een open conflict, nadat door het Partijbestuur der CPN was besloten over te gaan tot terugtrekking der CPN-leden uit door communisten geleide toeristische organisaties, die reizen naar socialistische landen organiseren. (Hieronder vielen "Vernu" en een kleine reisdienst van de Nederlandse Vredesbeweging.) Een weigering van Willem Hulst - algemeen secretaris van de Vereniging "Nederland-USSR" en directeur van "Vernu" - zich bij het besluit van het Partijbestuur neer te leggen leidde tot zijn schorsing als lid van de CPN.

In de berichtgeving werd er in de afgelopen periode voorts de aandacht op gevestigd, dat zich in de combinatie "Nederland-USSR"- "Vernu" reeds sinds geruime tijd een accentverschuiving aan het voltrekken was. Geïndiceerd werd, dat het reisbureau "Vernu" steeds meer was gaan optreden bij gelegenheden, waar vroeger een taak lag voor de Vereniging "Nederland-USSR" en met name propaganda begon te voeren voor uitbreiding der culturele betrekkingen en een aparte bijdrage leverde in discussies over een cultureel verdrag.

Tenslotte werd er de aandacht op gevestigd, dat de uit communisten bestaande leiding van "Nederland-USSR"- "Vernu"-organisaties, die geheel en al vanuit Moskou worden geleid - van haar kant op alle mogelijke manieren - echter tevergeefs - trachtte de moeilijkheden met de CPN-leiding in de ijskast te houden en een open conflict te vermijden.

Verenigd Verzet. Rond de communistische verzetsorganisatie "Verenigd Verzet 1940-1945" deed zich in de verslagperiode weinig vernedenswaardigs voor.

Van de dochtercomité's van "Verenigd Verzet" trad praktisch alleen het Nederlands Auschwitz Comité in de publiciteit. Het NAC concentreerde zich, na afloop van zijn agitatie tegen de vrijlating van Lages, voornamelijk op berichtgeving (soms tendentius) over het proces, dat in de Bondsrepubliek Duitsland werd gevoerd tegen de oorlogsmisdadigen Harster, Zöpf en mevrouw Sletke.

Uiteraard behielden wij grote aandacht voor de figuur van de in 1966 naar Nederland teruggekeerde voormalige penningmeester van de "Fédération Internationale des Résistants"

Communistische Jeugdbeweging. De communistische jeugdbeweging deed in de verslagperiode voornamelijk van zich spreken door haar activiteiten m.b.t. de kwestie Vietnam. Deze activiteiten hadden ten doel steun te verlenen aan of solidariteit te betuigen met het Zuid-vietnamese Bevrijdingsfront.

De communisten werkten hiertoe met andere organisaties samen in het - ook in vorige overzichten besproken - Jongerencomité Vietnam, maar ook hun eigen acties werden onverminderd voortgezet. Nemen- teel zijn zij doende de actie verder buiten eigen kring te brengen via het jongerencomité. Mecht dit inderdaad gelukken, dan bestaat de kans dat de actie via de (24) bij het jongerencomité aangesloten organisaties, een landelijk karakter krijgt, hetgeen vanzelfsprekend een succes voor de communisten zou betekenen.

Een belangrijk object voor agitatie is ook het onlangs in Nederland gevestigde AFCENT-hoofdkwartier. Tijdens het in december vorig jaar gehouden ANJV-congres werd besloten, met Pinksteren een drie-daagse tocht te organiseren, gericht tegen het Westduitse ge- vaar en meer specifiek tegen de AFCENT in Limburg. Om te voorkomen dat naar buiten zou blijken, dat de leiding in handen van de commu- nisten is, werd een g.g.n. jongerencomité gevormd, dat belast is met de organisatie van deze tocht.

De slechte verhouding tussen de Nederlandse communistische jeugd enerzijds en de Oostduitse en Russische jeugdorganisatie an- derzijds, bleek nog eens duidelijk toen de hoofdbestuurleden van het ANJV werden gewaarschuwd, dat contact met de Oostduitse of Rus-

sische jeugdorganisatie het roeyement van de betrokken hoofdbestuurder zou betekenen.

De regering en andere autoriteiten werden over e.e.a. ingelicht.

Communistische Vrouwenbeweging. Ook door de Communistische Vrouwenbeweging (NVB) werd de nodige aandacht besteed aan de oorlog in Vietnam en de vestiging van het AFGENT- hoofdkwartier in Nederland. Zo stond de Internationale Vrouwendag dit jaar in het teken van de solidariteit met het Vietnamese volk en werd ealangs een actie gestart met het doel medicamenten voor Vietnam in te zamelen.

Doordat de NVB zich geheel conformeert aan de autonemiepolitiek van de CPN, is de verstandhouding tussen de NVB enerzijds en de Communistische Internationale Vrouwenorganisatie (IDVF) en de daarbij aangesloten organisaties anderszijds aanmerkelijk bekoeld. De contacten zijn momenteel tot het minimum beperkt.

PSP. Deze partij trek in de beschreven periode voornamelijk de aandacht door haar felle stellingname tegen generaal Von Kielmansegg, als onderdeel van haar propaganda voor opheffing van de NAVO, alsmede door pogingen om de ontspanning tussen Oost en West te bevorderen. Nederland zou in dit verband, volgens de PSP, een bemiddelende rol kunnen spelen en als voorwaarde daartoe eenzijdig dienen te ontwapenen. In dit kader vallen de toenemende contacten van enige vooraanstaande PSP-ers met Oost-Duitsland sterk op, waarover bereids aan belanghebbende instanties en relaties verslag werd uitgebracht.

Vanzelfsprekend genoot ook het probleem Vietnam de nodige aandacht van PSP-sijde, hetgeen uit verschillende activiteiten - zoals die van het Comité 1961 voor de Vrede - duidelijk werd.

Behalve op de buitenlandse contacten der PSP werd ook de aandacht gericht op de partijfinanciering, waarentrent evenwel nog geen duidelijk beeld bestaat.

IVe Internationale. Zowel nationaal als internationaal woog ook bij de trotskisten de kwestie Vietnam zwaar. Zulks werd tastbaar in vele publicaties over dit onderwerp en in een actie voor werving van vrijwilligers ten behoeve van Noord-Vietnam en het Nationale Bevrijdingsfront. Recentelijk traden deze wervingsactiviteiten ook in Nederland aan het licht, waar gewerkt wordt aan de vorming van een comité, dat zich daarmee zal gaan bezighouden.

Uit de publicaties op dit punt kan blijken, dat men slechts circa 200 vrijwilligers denkt te werven, waarbij men er rekening mee houdt, dat dezen voornamelijk niet naar Vietnam zullen behoeven te vertrekken, "daar men de strijd aldaar voorlopig nog nationaal wenst te houden".

Het is niet denkbeeldig, dat de feitelijke bedoeling der trotskisten niet de hulpverlening aan Vietnam betreft, doch het verkrijgen van aandacht en aanhang ten behoeve van de eigen organisatie.

De ontwikkelingen op dit punt worden nauwlettend gevolgd en hebben reeds onderwerp van rapportage aan relaties uitgemaakt.

Jongerenactiviteit. De activiteiten van het Jongerencomité Vietnam, dat sinds september 1965 regelmatig van zich liet horen, zijn sinds het najaar van 1966 vrijwel tot nul gereduceerd. Die van de Actiegroep Vietnam gaan evenwel nog steeds voort. Wel ziet het er naar uit dat de stille protesttochten van deze groep (binnenkort niet meer iedere derde zondag, maar iedere derde saterdag) min of meer sleur gaan worden.

De acties van beide comités werden uitvoerig besproken in een studierapport, getiteld "De agitatie i.z. Vietnam h.t.l. en haar internationale achtergrond", dat begin februari 1967 gereed kwam.

Ook in deze periode werd aandacht besteed aan andere activiteiten van links-socialistische en overige radicalistische jongerengroepen, zoals het "Provo-concilie" in Borgharen, het "6e congres van de SJ" en de oprichting van het International Committee of Action of Socialistic Youth en de Nederlandse sectie, de COASJ". De betrokken Ministers en andere autoriteiten werden hierover ingelicht.

Rechtsextremisme

Paul van Tienen

Sinds de bekende Paul van Tienen naar Spanje uitweek, werd zijn in Utrecht gevestigde boekhandel "Europa", door zijn geestverwant voortgezet. Eind februari j.l. werd het pand waar de boekhandel was gevestigd, entruind. Het zou de bedoeling zijn om de gehele inventaris te verkopen en uit de opbrengst de schulden te voldoen, welke nog uitstaan ten name van P. van Tienen.

Dit zou dan het einde van de boekhandel "Europa" betekenen.

LOIT

De Landelijke Organisatie Invaliden Tuchten (LOIT) vestigde in de afgelopen periode vooral door haar internationale contacten de aandacht op zich. Evenals in voorgaande jaren werd met een kleine delegatie deelgenomen aan het op 17-12-1966 door de HIAG (Hilfsgemeinschaft auf Gegenseitigkeit der ehemaligen Waffen-SS) georganiseerde Julfeier te Essen. Enkele weken eerder had een kleine delegatie deelgenomen aan een door het St.Maartensfonds (Vlaamse organisatie van oud-SS-ers) georganiseerde dodenherdenking te Gent, terwijl recentelijk door een naar Zuid-Afrika geëmigreerde oud-SS-er, die in dat land lid zou zijn van een (ultrarechtse) rassistische groepering, contact werd opgenomen met de LOIT.

De ministers van Binnenlandse Zaken, Buitenlandse Zaken en Justitie werden hierover ingelicht.

Boerenpartij

Het hoofdbestuur van de Boerenpartij zou de LOIT toestemming hebben gegeven om in het LOIT-organ artikel en op te nemen, afkomstig uit het weekblad van de BP "De Vrije Boer", echter zonder bronvermelding. De Boerenpartij wil n.l. vermijden dat haar relatie met oud- of neo-nazisten naar buiten bekend raakt. Het is dan ook de vraag of de verkiezingspropaganda in het LOIT-organ van januari j.l. wel de onverdeelde instemming had van de voormannen van de Boerenpartij.

Een rapport dienaangaande werd aan de minister van Binnenlandse Zaken en aan de Minister President gezonden.

Suriname en de Nederlandse Antillen

a. Suriname

Per maand arriveren gemiddeld ca. 150 Surinamers in Nederland, van wie een vrij groot aantal zich zo niet permanent dan toch voor een vrij lange periode in Nederland vestigt.

Neemt het aantal in Nederland verblijvende Surinamers dus gestadig toe, de politieke activiteiten van de in Nederland verblijvende Surinamers daarentegen nemen eerder af dan toe. Ook in deze verslagperiode was geen sprake van politieke activiteit van enige betekenis.

Wel is onder Surinaamse studenten in Nederland en met name in Leiden een kleine groep nationalistisch politiek actief. Vertegenwoordigers van dit kleine groepje namen deel aan bijeenkomsten van internationale communistische mantelorganisaties en aan een studentencongres in Havana.

De twee leden van de CID, die in de vorige verslagperiode naar Nederland kwamen voor het volgen van een BVD-cursus, beëindigden deze cursus met opmerkelijk succes.

b. Nederlandse Antillen

In de situatie m.b.t. de Nederlandse Antillen deden zich geen wijzigingen voor. Ook in deze verslagperiode werd op de meeste prettige wijze samengewerkt met de Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen. Van politieke activiteit van enige betekenis door in Nederland verblijvende Antillianen was geen sprake.

De Antilliaanse BVD-cursist deed niet onder voor zijn Surinaamse collega's. Ook zijn examenresultaten waren bijzonder goed.

Diversen. De in overleg met Gemeente- en Rijkspolitie tot stand gekomen A-lijst 1966-1967 werd ⁱⁿ middels door de Minister van Binnenlandse Zaken goedgekeurd. Ook werden onze voorstellen bekrachtigd om in tijden van buitengewone omstandigheden de belangrijkste partijgebouwen van de CPN en hulporganisaties in de executieve maatregelen te betrekken.

De nodige wijzigingen werden aangebracht in de opgave van politiek-extremistische personen ten aanzien van wie telefoonuitsluiting in tijd van buitengewone omstandigheden noodzakelijk wordt geacht.

Regelmatig werden besprekingen gevoerd met de staf van de Mil.Inl.Dienst en O.O. en V. met het oog op de in een uitzonderingstoestand te nemen maatregelen. Door langdurige afwezigheid van een der medewerkers wegens ziekte is enige vertraging ontstaan in de samenstelling van overzichten en biografieën van de belangrijkste politieke extremisten.

Wederom werd ter verhoging van de rechtzekerheid speciale aandacht geschonken aan het op de juiste wijze verwerken en exploiteren van de persoonsgegevens. Een groep nieuwe ID-ambtenaren werd in het hoofgebouw rondgeleid, waarbij enige inleidingen werden gehouden in het kader van de operationele en verwerkende taken.

De maatregelen met het oog op een eventuele vernietiging van documenten in de afdeling werden aan een herziening onderworpen.

Personeel. Het Hoofd van de afdeling werd in de leiding van de dienst opgenomen. Tot zijn opvolger werd benoemd het Hoofd van de stafafdeling SBP.

Enkele nieuwe personeelsleden werkten gedurende enige maanden als stagiaire bij de afdeling.

Een ambtenaar van de afdeling werd aangewezen als liaison tussen de dienst en alle overige instanties die betrokken zijn bij de beveiliging van het NAVO-hoofdkwartier AFCENT in Limburg.

Een hoofdambtenaar/sectiehoofd vertrok in januari j.l. naar de Antillen, teneinde het plaatsvervangend hoofd van de VNA tijdens diens buitenlandse verlof te vervangen.

Twee ambtenaren zijn wegens ziekte en één tengevolge van een ongeluk reeds geruime tijd afwezig. Twee andere ambtenaren hebben hun werkzaamheden, na langdurige afwezigheid wegens ziekte, hervat.

BIJDRAGE AFDELING C VOOR PANORAMA 1 oktober 1966 - 1 april 1967.

CONTRA-SPIONAGE.

Inleiding.

De in het vorige overzicht uitgesproken verwachting, dat de vestiging van het NAVO-hoofdkwartier AFCENT op Nederlands grondgebied de spionage-activiteiten van de communistische tegenstanders zou doen toenemen, werd in deze verslagperiode gerechtvaardigd. De tegen AFCENT gerichte activiteiten manifesteerden zich het duidelijkst bij de Sovjetrussische, de Oostduitse en de Poolse inlichtingendiensten.

De uit dit overzicht blijkende Sovjetrussische en Tjechische successen bij de benadering van de Nederlandse studentenwereld is uit contra-spionageoogpunt niet zonder bedenken. Er moet rekening gehouden worden met de mogelijkheid dat de thans gelegde contacten met de student van nu later voor inlichtingendoeleinden geëxploiteerd worden wanneer deze na de voltooiing van zijn studie op een voor de tegenstander interessante plaats te werk wordt gesteld.

Opgemerkt nog moge worden dat de in het hoofdstuk over de Sovjetunie genoemde Aeroflotvertegenwoordiger op 12 april 1967 op last van de Nederlandse Justitie in Amsterdam werd gearresteerd.

SOVJETUNIE.

I. Vertegenwoordiging h.t.l.

A. Algemeen.

Door het overlijden op 10 oktober 1966 van ambassadeur en het uitblijven van diens opvolger, bleef de ambassadeurspost gedurende verslagperiode vakant en trad ambassaderaad op als tijdelijk zaakgelastigde. Deze dagen werden inlichtingen verkregen, welke er op wijzen, dat een voordracht voor de bezetting van de ambassadeurspost binnenkort te verwachten is.

's overlijden zou het vertrek ten gevolge moeten hebben gehad van een tweede secretaris, wiens toelating als "persoonlijk assistent van" in november 1964 slácht werd aanvaard voor de duur van het verblijf h.t.l. van

(zie overzicht 1 oktober 1964 - 1 april 1965). Het feit dat de Sovjetambassade deze functionaris in strijd met de bestaande afspraak handhaafde, is kenmerkend voor het reeds herhaaldelijk in deze overzichten gesignaleerde streven, nl. het opvoeren van de sterkte van de vertegenwoordiging op welke wijze ook. Chargé , in december l.l. door het Ministerie van Buitenlandse Zaken aan de bestaande afspraak herinnerd, wist, zich beroepende op de moeilijke situatie waarin hij zich ten dese bevond bij afwezigheid van een ambassadeur, te bewerkstelligen, dat het voortgezet verblijf van de functionaris voorlopig werd aanvaard.

Het tweede plaatsvervangend hoofd van de handelsvertegenwoordiging, voor welke nieuwe functie het accoord van de Nederlandse overheid was verkregen (zie vorig overzicht), arriveerde ult. oktober in Nederland.

Het feit, dat de ambassadeurspost gedurende verslagperiode vakant was, was n.h.v. de oorzaak van het geringe aantal officiële ontvangsten ter ambassade, waarvan twee ter gelegenheid van traditionele herdenkingen, nl. op 7 november (oktober-revolutie) en op 23 februari (Dag van het Rode Leger). Op 30 januari 1967 werd voorts ter ambassade een receptie gehouden ter gelegenheid van de aan Prof. van de Leidse Sterrenwacht door de Sovjetunie verleende wetenschappelijke onderscheiding in de vorm van een diploma van de Moskouse Academie van Wetenschappen.

B. Contact van de vertegenwoordiging met de studentenwereld.

Na maandenlange voorbereiding, waarbij de Sovjet vertegenwoordiging ten nauwste betrokken was, vond van 1 tot 9 november 1966 te Utrecht ter ere van het 11e lustrum van de Utrechtse Studentenvereniging "Unitas Studiosorum Rheno-Trajectini" het festival "Tussederusse" plaats als een Sovjet propaganda manifestatie van de eerste orde.

Daartoe door Unitas uitgenodigd kwamen voor de lustrumfeesten naar Nederland: Sovjet hoogleraren, studenten, musici, voetballers, een groep toeristen en tevens een Sovjet journalist voor de verslaglegging van de evenementen. De opening van het festival werd bijgewoond door een groot aantal Sovjet-vertegenwoordigers h.t.l., w.o. de chargé, die zelf de - in het kader van de feesten - gehouden tentoonstelling van Sovjetrussische grafische kunst opende, hetgeen door de Sovjetrussische handelsvertegenwoordiger geschiedde t.a.v. de eveneens in het kader van het lustrum georganiseerde tentoonstelling van producten van de Sovjetrussische industrie.

Tenslotte: bij een Sovjet propaganda manifestatie als deze kon de Vriendschapsvereniging U.S.S.R.-Nederland te Moskou niet achterwege blijven. Van 1 - 4 november was dan ook de Secretaris-Generaal van deze vereniging, met een 12 man sterke toeristengroep present bij de lustrumfeesten.

De Unitas-studenten zullen wellicht menen in hun opzet bij de organisatie van deze Russische culturele week, t.w. "het venster op Rusland wijd open te gooien" geslaagd te zijn, doch beseffen waarschijnlijk niet ten volle, dat door dit venster slechts een door de Sovjetunie zorgvuldig geregisseerd beeld wordt getoond, waarachter de inner aanwezige, werkelijke opzet: ondermijning, schuil gaat.

Voor wat betreft de communistische interpretatie van het begrip convergentie is illustratief, dat op een tijdens bedoeld forum gestelde vraag, of de Sovjet-delegatie ook van mening was, dat de Nederlandse en Russische staatsystemen naar elkaar toegroeien, door een Sovjetapreker werd geantwoord: "slechts wanneer Nederland socialistischer wordt".

Gesien de grote belangstelling in de afgelopen jaren voor de Nederlandse studentenwereld van Sovjetrussische zijde betoond, behoefde geen verwondering te wekken, dat de Sovjetrussische gasten van Unitas van hun verblijf h.t.l. gebruik maakten om ook met andere jongerengroeperingen in contact te treden op daartoe door de Sovjet ambassade gearrangeerde bijeenkomsten, zoals b.v. met de Amsterdamse studentenvereniging "Machiavelli", de "Socialistische Jeugd van Nederland" en met leden van de Studentenvakbeweging (S.V.B.) tijdens het van 3 - 5 november te Eindhoven gehouden S.V.B.-congres.

Dat de Sovjet-vertegenwoordiging haar relatie met de Utrechtse Unitas studenten niet als beëindigd beschouwde na afloop van het festival, bleek uit het feit, dat op

17 februari ter ambassade een receptie plaats vond, geheel gewijd aan bestuur en leden van Unitas. Opvallend was dat de aanwezigheid bij deze receptie van enkele als inlichtingen-officiëren bekend staande medewerkers van de handelsdelegatie te Amsterdam door de ambassade nodig werd geoordeeld. Recente berichten wijzen voorts op een binnenkort te verwezenlijken tegenbezoek van een groep Unitas-studenten aan de S.U.

In het algemeen trek in de verslagperiode de zeer intensieve bemoeienis van de Sovjet-vertegenwoordiging met de studentenwereld de aandacht: met name de belangrijke rol hierbij gespeeld door een 2e secretaris van de ambassade, die tevens optreedt als vnd hoofd van het apparaat van de Sovjetrussische staatsveiligheidsdienst in de vertegenwoordiging h.t.l. Betrokene, zeer goed geïnformeerd t.a.v. structuur en stromingen in de studentengroeperingen, zou - volgens berichten welke in verslagperiode werden ontvangen - met bepaalde linkse studentengroeperingen een zodanig nauw contact onderhouden dat gesproken lijkt te moeten worden van manipulatie van deze groeperingen door de Sovjets. In dit verband was opmerkelijk, dat een delegatie van de S.V.B., vergezeld van een vertegenwoordiger van "Politeia" in december 1966, op uitnodiging van Moskou, een bezoek bracht aan de S.U. en aldaar een studenten-uitwisselingsovereenkomst sloot, geheel buiten medeweten van de Nederlandse Studentenraad, met welke organisatie de Moskouse Studentenraad reeds enige jaren onderhandelde om tot een soortgelijke uitwisseling te komen. Mede gezien de felle stellingname van de Nederlandse Studentenraad tegen het eigenmachtig optreden van de S.V.B., werd door de S.V.B. - beducht voor stemmenverlies bij de op handen zijnde verkiezingen van de zgn. grondraden - de uitwisselingsovereenkomst een maand later, na overleg met genoemde 2e secretaris van de Sovjet ambassade, weer geannuleerd.

Tenslotte: op uitnodiging van de Amsterdamse studentenorganisatie A.S.V.A., welke, waarschijnlijk door de overwegende invloed in deze organisatie van de zgn. syndicalistische groepen, eveneens de belangstelling van de Sovjet-vertegenwoordiging geniet, arriveerde in maart 1967 een kleine delegatie uit de Sovjetunie, welke op haar uitdrukkelijk verzoek door de A.S.V.A. in een zo breed mogelijke kring in de Nederlandse studentenwereld zal worden geïntroduceerd.

C. Woordvoerders van de S.U. in Universitaire kringen.

De Sovjet-vertegenwoordiging, steeds er op uit om Sovjet bezoekers te gebruiken voor het houden van lezingen voor diverse Nederlandse kringen, was ook in verslagperiode in deze opzet geslaagd door een Sovjet-UNESCO-gedelegeerde naar Nederland te doen overkomen voor het houden van voordrachten over

de door de S.U. aan onderontwikkelde gebieden verleende hulp. De ambassade, die zich, om betrokkene in zo wijd mogelijke kring te introduceren, bijzonder veel inspanning had getroost - en met succes, want afgezien van voorlezingen aan diverse universiteiten bestond het auditorium van de UNESCO-gedelegeerde voorts uit studenten van het "Institute of Social Studies" h.t.s. en leden van het Genootschap voor Internationale Zaken -, werd duidelijk onaangenaam verrast door een artikel in een der ochtendbladen, waarin gewezen werd op het feit, dat deze UNESCO-gedelegeerde in de vijftiger jaren bij spionage-activiteiten in de Verenigde Staten betrokken was, aan welke activiteiten in het jaar 1957 aanzienlijke publiciteit werd gegeven in de internationale pers. Zoals te verwachten, vormde het artikel aanleiding tot een mondeling protest van de Sovjet-vertegenwoordiging bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken en een verveerschrift van de UNESCO-gedelegeerde, hetwelk door het ochtendblad in kwestie werd gepubliceerd.

D. Behuizing van de Sovjetrussische handelsvertegenwoordiging te Amsterdam.

De reeds in voorgaande maanden bestaande plannen van de handelsvertegenwoordiging om de door haar geoccupeerde panden te Amsterdam voor één groot ander gebouw te verwisselen, waarin ook voor de thans buiten het gebouw der vertegenwoordiging gehuisveste medewerkers woonruimte beschikbaar zou zijn (zie overzicht 1 oktober 1965 - 1 april 1966), werden in november 1966 ter hand genomen.

Via de Centrale Kamer van Handelsbevordering, de Kamer van Koophandel te Amsterdam en een directeur van de Amrobank, werd de Gemeente Amsterdam verzocht grond ter beschikking te stellen voor de bouw te Amsterdam-Buitenveldert van een groot complex, hetwelk behalve kantoor en woonruimten, ook een eigen school en winkels van de Sovjetrussische handelsvertegenwoordiging zou omvatten.

Door de Burgemeester van Amsterdam werd op het thans voorliggende verzoek in afwijzende zin besocht, doch het laat zich aanzien dat uiteindelijk de Russen de bewilliging van het verzoek niet zal kunnen worden onthouden.

Het is kenmerkend voor de positie, welke de Sovjet-handelsvertegenwoordiging h.t.l. denkt te hebben bereikt, dat zij in verband met het onderhavige verzoek, bij de Amsterdamse Kamer van Koophandel het dreigement heeft geuit, dat de handelsvertegenwoordiging naar Rotterdam zou worden verplaatst, indien de Gemeente Amsterdam geen grond ter beschikking zou stellen.

De hier uitgeoefende pressie is een middel, waarvan de handelsvertegenwoordiging zich in de laatste tijd tegenover de Nederlandse zakenrelaties meerdere malen op grove wijze bedient en niet zonder succes.

II. Politieke en Culturele Betrekkingen.

De tekst van het in de Ministerraad behandelde ontwerp van wet inzake de culturele samenwerking met de Sovjetunie, zoals deze na de in mei 1966 gevoerde onderhandelingen te Moskou werd geparafeerd, bleek een artikel te bevatten, hetwelk de mogelijkheid voor de Sovjetunie openlaat tot onbeperkte inschakeling van de communistische mantelorganisatie Vereniging Nederland-U.S.S.R. In een nota dezersijds werd in verband hiermede de aandacht gevestigd op de rol welke deze vereniging - als voorpost van de Unie van Vriendschapsverenigingen - speelt bij de ondermijnende activiteiten van de U.S.S.R. Het ontwerp werd door de Ministerraad op 9 december 1966 aanvaard.

In het kader van de voor 1966 getroffen interioregeling inzake de culturele uitwisseling, arriveerden h.t.l. in verslagperiode uit de Sovjetunie twee stagiaires voor studie te Leiden en Wageningen, somede twee Sovjet geleerden van de Academie van Wetenschappen te Moskou voor studiebezoeken aan technische hogescholen en het Philips research laboratorium. De door een der geleerden uitgesproken wens ook een te Rotterdam gevestigd bedrijf van meetapparatuur te mogen bezoeken, werd van Nederlandse zijde niet gehonoreerd. Aangetekend zij hierbij, dat voor dit bedrijf reeds enige malen belangstelling van inlichtingenofficieren, verbonden aan de Handelsdelegatie, was gebleken.

Van Nederlandse zijde vertrokken twee personen naar de S.U. voor een voortgezette opleiding in de Russische taal.

Naast een voortgezet contact met een aantal vertegenwoordigers van politieke partijen, als C.H.U. en P.v.d.A. werd in verslagperiode contact met de ex-voorzitter der P.S.P.

en de politiek secretaris van bedoelde partij, de heer _____, waargenomen. Bedoeld contact hield mede verband met de viering van de Internationale Vrouwendag te Moskou op 8 maart 1967, ter bijwoning waarvan twee vooraanstaande vrouwelijke leden van de P.S.P., op uitnodiging, begin maart S.U.-waarts reisden. De aanvankelijke opzet van de Russen, om aan de Nederlandse delegatie een bredere basis te geven - ook de schrijfster _____ en de wethouder van Gemeente Rotterdam, mej. Mr. _____, werden uitgenodigd - mislukte wegens verhindering van betrokkenen.

De voortdurende intense belangstelling van de Sovjet-machthebbers voor het politiek gebeuren in Nederland bleek in verslagperiode nog eens duidelijk uit het feit, dat de Tass-correspondent h.t.l. zowel over het op 11 en 12 november 1966 gehouden buitengewoon P.v.d.A.-congres als over het door de P.S.P. op 19 en 20 november d.a.v. gehouden congres, Moskou uitvoerig inlichtte.

III. Handelsaangelegenheden.

In het bovenstaande werd reeds geduid op de pressie, welke door de Sovjetrussische handelsvertegenwoordiging op het bedrijfsleven h.t.l. wordt uitgeoefend. In eerste aanleg lijkt gesteld te kunnen worden, dat tegenover de bezwaren aan deze pressie verbonden, grote economische voordelen staan, zoals b.v. de onlangs door de S.U. geplaatste miljoenenorders bij de Nederlandse schoenen- en confectie-industrie. Bezien wij echter de "timing" van de plaatsing van deze orders bij twee bedrijfstakken, welke tengevolge van de huidige economische ontwikkelingen in moeilijkheden verkeerden; bezien wij het feit, dat in tegenstelling tot de ervaring bij andere Sovjet handelstransacties opgedaan - waarbij een eindeloos traineren van Sovjet zijde gebruikelijk is -, thans b.v. de confectie-order in enkele dagen tot stand kwam, dan lijkt waakzaamheid t.a.v. de door de S.U. bij deze transacties nagestreefde bedoelingen geboden.

Dit klemt temeer, omdat in verslagperiode wederom ten duidelijkste bleek hoe nauw het Sovjet handelsapparaat h.t.l. ingeschakeld is bij het verkrijgen van informatie, welke militaire doelen dient. Naast de ook in verslagperiode weer gebleken grote belangstelling van de Sovjethandeldelegatie voor elektronische meet- en regelapparatuur, bleek thans de belangstelling opvallend gericht op het verkrijgen van handelscontacten in Zuid-Limburg. Een belangstelling welke zich manifesteerde onmiddellijk na de officiële afkondiging van de vestiging van het NAVO-hoofdkwartier AFCENT te Brunssum. Niet alleen gold de hierboven genoemde miljoenenorder een confectie-industrie te Stein in Zuid-Limburg, ook met andere Zuidlimburgse industrieën werden plotseling besprekingen aangevangen. Zo kreeg b.v. de directeur van een Limburgs staalbouwbedrijf, belast met de montage van masten voor het Nederlandse hoogspanningskoppelnets, zeer veel medewerking van Sovjetszijde bij een plan om deze masten te plaatsen per reuzenhelicopter van Sovjet makelij. Bij nadere besprekingen te Moskou, waarheen betrokkene begeleid werd door de Aeroflotvertegenwoordiger h.t.l. (een inlichtingenofficier) bleek, dat niet alleen de helicopter, echter ook de bemanning van Sovjet makelij zou zijn.

IV. Activiteit Sovjetrussische inlichtingendiensten.

Wax in het bovenstaande reeds de grote belangstelling van de Sovjet handelsvertegenwoordiging voor Zuid-Limburg gemeld, in het algemeen legden de inlichtingenofficieren in de Sovjet vertegenwoordiging, onmiddellijk na het bekend worden van de AFCENT-vestiging te Brunssum een uitzonderlijke belangstelling voor dit gebied aan de dag. Het aantal reizen van Sovjet-vertegenwoordigers naar Limburg nam opmerkelijk toe - o.m. reisde als een der eersten de Tass-correspondent derwaarts om vele foto's van het gebouwencomplex te maken - en inmiddels verkregen informatie wijst er op, dat de Sovjets er op uit zijn zich van een

aantal betrouwbare contacten in Zuid-Limburg te verzekeren via welke acces tot het NAVO-hoofdkwartier kan worden verkregen.

Afgezien van de activiteiten der Sovjet-inlichtingendiensten t.a.v. AFCENT bleek in de afgelopen maanden een steeds toenemende activiteit van deze diensten, enerzijds op het terrein van beïnvloeding en ondermijning, anderzijds op militair/technisch gebied.

Bij de ter kennis gekomen gevallen van deze laatste categorie blijkt voorts, dat de Sovjet-inlichtingsofficieren bereid zijn met forse bedragen over de brug te komen teneinde de door hen gewenste informatie te verkrijgen en dat zij in sommige gevallen hun Nederlandse gesprekspartners duidelijk pogen om te kopen. Een verschijnsel, hetwelk zich niet alleen h.t.l. voordoet doch ook elders, zoals o.m. bleek uit de berichten inzake de recente uitwijzing uit Zwitserland van een Sovjetvertegenwoordiger op grond van het feit, dat deze een Zwitsers staatsburger op brutale wijze geld had opgedrongen.

Naar de oorzaak van dit grovere en op haast duidende optreden laat zich in dit stadium slechts gissen. Het feit echter, dat zowel hier te lande, als in het buitenland, deze tactiek met name bedreven wordt door medewerkers van de Sovjet militaire inlichtingendienst - welke vooral in de Sovjet handelsvertegenwoordiging te Amsterdam een ruim aantal vertegenwoordigers heeft - maakt het des te verontrustender.

POLEN.

De Poolse inlichtingendienst manifesteerde zich niet zo duidelijk als in voorgaande perioden. Dit behoeft echter niet te wijzen op een mindere activiteit in Nederland.

De toenemende Poolse - op Nederland gerichte - binnenscheepvaart baart de Dienst zorgen. Men kan er zeker van zijn, dat de Poolse inlichtingendienst de hier geboden kansen niet onbenut zal laten. De laatste 10 maanden werden ongeveer 400 visumaanvragen t.b.v. die scheepvaart ontvangen.

De belangstelling van de hier te lande geaccrediteerde Poolse militair attaché voor het NAVO-hoofdkwartier AFCENT kan als vanzelfsprekend worden beschouwd. De Dienst tracht hieromtrent zo goed mogelijk geïnformeerd te blijven.

Uit Polen bereikten de Dienst berichten over verhoogde activiteit van de inlichtingendienst aldaar m.b.t. het verkrijgen van acces bij de diplomatieke vertegenwoordigingen van de NAVO-landen in Polen.

De besetting van de Poolse vertegenwoordiging onderging een geringe verandering. Een van de mutaties betrof de vervanging van een ambtenaar van de handelsafdeling door een persoon, die door bevriende relaties werd gemeld als een stafmedewerker van de Poolse inlichtingendienst.

De stroom van Poolse stagiaires naar Nederland vond onverminderd voortgang.

Commerciële besprekingen door een Nederlandse delegatie te Warschau resulteerden in de afsluiting van een handelsakkoord tussen Polen en de Beneluxlanden voor de duur van 3 jaar, ingaande 1.1.1967. De Polen legden overigens in het commerciële vlak de nodige activiteiten aan de dag door het organiseren van enige Poolse tentoonstellingen in Nederland, alsmede door hun deelname op de Utrechtse Jaarbeurs met stands van enkele hunner staatsfirma's.

Van Poolse zijde blijft men ijveren voor uitbreiding van de culturele uitwisseling en bevordering van het toerisme naar Polen. Verlenging van de geldigheidsduur van visa en afschaffing van de verplichte aankoop van vouchers door toeristen zijn in studie.

De Poolse vertegenwoordiging bleek contact te onderhouden met het Nederlandse Auschwitz Comité en de P.S.P.

Noogtepunten in het overigens normale beeld van de activiteiten van het Poolse verenigingsleven vormden de bezoeken, die het ontving van Monseigneur , de Poolse bisschop bij het Vaticaan, belast met de zielszorg van leden van de Poolse kolonies en van een delegatie van de ZBOWID, een vereniging in Polen van strijders voor vrijheid en democratie, die tot taak heeft een sterke binding tot stand te brengen tussen de Poolse kolonie en het regime in Warschau. Bedenklijk is, dat de voorzitter van de ZBOWID - Generaal - als Minister van Binnenlandse Zaken verantwoordelijk is voor de activiteiten van de Poolse inlichtingen- en veiligheidsdienst.

Tenslotte zij opgemerkt, dat 7 Polen asiel in Nederland hebben gevraagd.

Tsjecho-Slowakije.

Ook in deze verslagperiode werd in Nederland inlichtingsactiviteit van Tsjechen waargenomen.

De communicatie op inlichtingengebied voor wat betreft het uitwisselen van gegevens tussen leden van de Russische en Tsjechische vertegenwoordigingen in Nederland, werd gecontinueerd.

De talent-spotting met het oog op verving van medewerkers van de Tsjechische inlichtingendienst, werd gefintensiveerd.

De Tsjechen leggen een grote belangstelling aan de dag voor de P.S.P., terwijl zij de ontwikkelingen binnen de C.P.N. op de voet trachten te volgen.

De door de Tsjechen op vele terreinen in Nederland gevoerde propaganda heeft - naar hetgeen valt te concluderen uit dezersijdse gegevens - allereerst een politiek doel. Dat men er naar streeft vooral de jongere generatie te bereiken is op zijn minst bedenkelijk te achten. Men heeft in Tsjecho-Slowakije dan ook grote belangstelling voor studenten-uitwisseling, hoewel men hiervoor - vooral kort na de liberalisatie van het grensverkeer enkele jaren geleden - nogal huiverig was. Men is thans kennelijk in staat tot een begeleiding adequaat aan de (politieke) bedoelingen.

Tot de actuele politieke doelstellingen behoort het ondermijnen van de NAVO, met name door het aanmoedigen van de kritiek op , door het aan de kaak stellen van het "agressieve karakter" van de buitenlandse politiek van de U.S.A. en door het pogen anti-Duitse propaganda te doen publiceren. Voor dit laatste trachtten de Tsjechen een aantal Nederlandse journalisten te interesseren.

Een groot aantal Tsjechische wetenschappelijke onderzoekers kwam voor studiedoelinden naar Nederland. Hierbij valt een duidelijk gerichte belangstelling waar te nemen voor wetenschappelijke en technische gegevens op het gebied van de landbouw, de chemie, de electronica (computers) en de medische wetenschap. Aangenomen wordt dat de Tsjechische stagiaires van hun

ervaringen en opgedane kennis verslag doen aan de Staatsecmissie voor Wetenschap en Techniek (S.K.V.T.).

Het toeristisch verkeer van Nederlanders naar Tsjecho-Slowakije vertoonde een grote discrepantie met het aantal Tsjechen dat Nederland bezoekt (mocht bezoeken). In 1966 brachten ca. 4500 Tsjechen een bezoek aan Nederland terwijl het aantal Nederlanders dat de CSSR bezoekt ongeveer 13.000 bedraagt. In 1965 bezochten volgens de Nederlandse ambassade te Praag nog slechts ca. 6500 Nederlanders Tsjecho-Slowakije! De Tsjechen zagen hun inspanningen van 1966, om het pad van de "toeristische verbreedering" te verbreden, in dat jaar dus beloond met een verdubbeling van het aantal bezoekers. Zij verwachten dat het aantal toeristen in 1967 nog groter zal zijn.

De pogingen om in Nederland een aantal Tsjechische restaurants met Tsjechisch personeel te vestigen, werden voortgezet. De vestiging van deze potentiële centra van inlichtingen-activiteiten vervult de Dienst met bezorgdheid.

HONGARIJE.

Aanwijzingen welke wijzen naar inlichtingenactiviteiten door Hongaren gepleegd, zijn niet verkregen. Getracht wordt de informatie-positie te versterken.

De bezetting van de Hongaarse vertegenwoordiging onderging een geringe verandering door uitbreiding van de handelsafdeling met één persoon.

Met betrekking tot een Hongaarse verscherping van de voorschriften die gelden t.a.v. het verstrekken van reisdocumenten voor reizen naar het Westen kan worden vermeld, dat van een toenemend aantal buitenlandse- en binnenlandse bronnen hieromtrent berichten zijn ontvangen. T.a.v. Nederland blijkt een vermindering van circa 15% in vergelijking met het jaar 1965. Voor andere Westerse landen zou dit percentage zelfs 25 bedragen. Als voornaamste reden wordt vermeld het niet terugkeren naar hun land van een relatief groot aantal Hongaarse specialisten, zoals artsen, technici e.d. Factoren zoals onzekerheid en wantrouwen t.a.v. de economische en politieke ontwikkeling in Hongarije schijnen hierbij een rol te spelen.

In november 1966 is in Nederland op bescheiden wijze de Hongaarse oktober-revolutie van 1956 herdacht. De grootste manifestatie had plaats in de Margriethal van het Jaarbeursgebouw te

Utrecht, die door circa 2000 personen werd bezocht.

Op 17 maart 1967 werd te Budapest een nieuwe handelsovereenkomst tussen de Beneluxlanden en Hongarije geparafeerd. Deze overeenkomst heeft een looptijd van drie jaar, gerekend van 1 januari 1967 af, en zal - naar wordt verwacht - het handelsverkeer tussen de Benelux en Hongarije in ruime mate doen toenemen.

BULGARIJE, ROEMENIË EN JOEGOSLAVIË.

T.a.v. het personen- en goederenverkeer van en naar de satellietlanden Bulgarije en Roemenië alsmede van en naar Joegoslavië viel ook in deze verslagperiode een groei waar te nemen.

Een grote activiteit op het handelsterrein werd geconstateerd:
de Bulgaarse handelsvertegenwoordiger breidt gestadig zijn Nederlandse relaties uit;
in Roemenië werd een Nederlandse afdeling aan de Roemeense Kamer van Koophandel toegevoegd;
in Amsterdam vestigde zich een vertegenwoordiger van de Joegoslavische Federale Economische Kamer.

Op cultureel terrein manifesteerde zich duidelijk de wil om zich ook via kunst en sport in de Westerse landen te doen kennen en op deze wijze goodwill voor de satellietlanden te kweken. Meerdere Roemeense kunstenaars gaven voorstellingen in Nederland, een cultureel akkoord werd tussen beide landen gesloten. Met Bulgarije is de culturele uitwisseling groeiende hetgeen ook het geval is met Joegoslavië, waar o.a. een van Goghtentoonstelling werd georganiseerd. De Vereniging Nederland - Joegoslavië ontpleide een grote activiteit. De voorzitter ontving een Joegoslavische onderscheiding.

De door de hierbedoelde landen sterk opgevoerde propaganda met het doel toeristen aan te trekken (en dus de deviesenspositie te versterken) is niet zonder gevolg gebleven, het aantal Nederlandse toeristen steeg dan ook aanmerkelijk, vooral t.a.v. Joegoslavië, welk land in 1966 ongeveer 200.000 Nederlanders ontving!

Zowel Joegoslavië als Bulgarije hebben gedurende het "toeristisch jaar 1967" de visumplicht afgeschaft. Het aantal Nederland bezoeking Joegoslaviërs bleef nagenoeg gelijk aan dat van 1965, het aantal Bulgaren en Roemenen daarentegen verdubbelde.

Het aantal in Nederland aanwezige Joegoslavische arbeidskrachten onderging weinig verandering; enkele confectiebedrijven trokken modinettes aan.

Langzamerhand worden meer satelliet-afgevaardigden waargenomen op congressen en symposia terwijl ook meer stagiaires hun weg naar Nederland vinden, vooral in de wetenschappelijke sector.

Van de diplomatieke vertegenwoordigingen valt slechts te vermelden, dat tijdens de verslagperiode de Roemeense ambassadeur in Nederland arriveerde, hetgeen gepaard ging met een uitbreiding van het ambassadepersoneel.

OOST-DUITSLAND.

Voor zover gebleken is heeft ook in de verslagperiode de vertegenwoordiging van de Oostduitse Kammer für Aussenhandel te Amsterdam zich niet met inlichtingenactiviteiten, anders dan op politiek-economisch terrein, bezig gehouden. De enige relatie van deze vertegenwoordiging met inlichtingenwerk van andere aard leek te bestaan in het vaak nauwe contact met de als medewerkers van een Oostduitse inlichtingendienst geïdentificeerde of daarvan sterk verdachte Oostduitse "zakenlieden", die Nederland bezochten. Van eind september 1966 tot april 1967 kregen ca. 400 vertegenwoordigers van het Oostduitse Ministerie van Buitenlandse Handel en de staatsfirma's een visum voor een zakenbezoek aan ons land. Bekend werd, dat 14 van hen in verbinding staan of gestaan hebben met een DDR-inlichtingendienst. In een enkel geval werd vernomen, dat het verblijf van een Oostduits "zakenman" of ambtenaar in Nederland mede een geheime ontmoeting voor spionage-doeleinden mogelijk zou moeten maken. Controle op de gedragingen bleek niet wel mogelijk door de vele plausibel te achten zakelijke ontmoetingen.

Met grote belangstelling volgde de staf van de Oostduitse handelsvertegenwoordiging, vooral in de verkiezingstijd, de politieke ontwikkeling in Nederland. De tijdens de verkiezingsacties geponeerde leuzen voor erkenning van de DDR werden gezien als blijken van een groeiend besef voor de noodzaak van een betere verstandhouding met Oost-Duitsland mede ter wille van de handelsbelangen.

Het Hoofd van de handelsdelegatie, is daarnaast de mening toegedaan, dat de Nederlandse anti-nazigedachteerdheid niet zomeer de DDR dan wel de Duitse Bondsrepubliek betreft en dat de roep van de DDR daaronder onwillekeurig lijdt. Door de goede zorgen van de Nederlandse journalistieke relaties van de handelsdelegatie wordt de Oostduitse pers dienovereenkomstig voorgelicht. Tevens moet het niet onmogelijk worden geacht, dat zoals uit een enkele indicatie bleek, deze relaties in Nederland zullen trachten de publieke opinie te beïnvloeden.

Uitnodigingen aan prominente Nederlanders voor een bezoek aan de DDR, bijv. ter gelegenheid van de Leipziger Messe,

worden kennelijk eveneens gezien als een middel om in invloedrijke kringen voorstanders van een erkenning door Nederland te verkrijgen.

De tegen Nederland en Nederlandse belangen berichte activiteiten van de Oostduitse inlichtingendiensten richtten zich, voorzover kon worden waargenomen, ook in de afgelopen verslagperiode voornamelijk op het verkrijgen van militaire gegevens. Naar gebleken is, stond in het bijzonder de verplaatsing van het NAVO-hoofdkwartier APCENT naar Nederland in de belangstelling. De hoogste prioriteit wordt sedert de vestiging in Limburg toegekend aan de werving van informanten en de accommodatie voor het inlichtingenwerk.

Tegen de in mei 1966 van de telastelegging "voorbereiding van spionage" vrijgesproken Nederlander , werd door de Officier van Justitie te Rotterdam hoger beroep aangetekend. Op 13 januari 1967 werd door het Gerechtshof te 's-Gravenhage de dagvaarding en het vonnis in eerste aanleg nietig verklaard. Een nieuwe behandeling wordt tegemoet gezien, in afwachting waarvan door de BVD voor zover mogelijk, hulp verleend wordt ten behoeve van de door de in opdracht van de Officier van Justitie verrichte nasporingen door de Gemeente Politie te Rotterdam.

CHINESE VOLKSREPUBLIC.

Personeelsbezetting.

In oktober en november 1966 vertrokken 4 personeelsleden van de Chinese vertegenwoordiging, t.w. 1 diplomaat en 3 functionarissen naar China.

Vermoedelijk in verband met de Culturele Revolutie in China werden aan het eind van het jaar 1966 en begin 1967 een groot aantal functionarissen van diverse Chinese diplomatieke missies teruggeroepen. Aanvankelijk had het de schijn dat het kantoor van de Chinese Zaakgelastigde alhier niet in dit proces betrokken zou worden doch in februari 1967 hebben 6 personeelsleden plotseling Nederland verlaten, namelijk 3 diplomaten, t.w. de Chargé d'Affaires a.i., de Handelsraad, de Handelssecretaris en 3 functionarissen. Als officiële reden werd opgegeven vakantie en tegenover de Overzee Chinezen werd verklaard deelname aan de Culturele Revolutie.

De huidige sterkte bedraagt 7 personeelsleden, namelijk 2 diplomaten (2e secretaris en één attaché) en 5 functionarissen. De Secretaris treedt op als Zaakgelastigde en de attaché neemt de handelszaken waar. De Nederlandse zakenwereld werd tevoren niet ingelicht over het vertrek van de Chinese handelsfunctionarissen.

Activiteiten.

A. Nederland.

Gedurende verslagperiode werd contact waargenomen met de directeur van de communistische boekhandel PEGASUS en eveneens met de Nederlandse pro-Peking georiënteerde communisten.

Op 1 oktober heeft - ondanks de permanente politiebewaking - de officiële receptie t.g.v. de herdenking van de Stichting van de Chinese Volksrepubliek plaatsgevonden. Diverse prominente Nederlandse zakenlieden hebben geen acte de presence gegeven.

Het diplomatieke verkeer met andere diplomatieke vertegenwoordigingen in Nederland is gering. De Russische ambassade annuleerde op grove wijze de uitnodigingen aan Chinese diplomaten voor de receptie t.g.v. de Rode Legerdag.

De Nederlandse intellectuele wereld staat nog steeds in de Chinese belangstelling en er wordt dankbaar gebruik gemaakt van de interesse die de Nederlandse studenten aan de dag leggen voor het MAO-citatenboekje. Ten behoeve van studentenverenigingen vinden voorstellingen van films over de Culturele Revolutie plaats. Ook van P.S.P.-zijde is belangstelling betoond.

Diverse Afrikaanse studenten van het Institute of Social Studies onderhouden nog steeds nauwe relaties met de Chinese vertegenwoordiging en de indruk bestaat dat enige van deze studenten heimelijk een bezoek aan de Chinese Volksrepubliek hebben gebracht.

B. België - Luxemburg.

Gedurende de verslagperiode zijn weinig contacten waargenomen met Belgische en Luxemburgse relaties. E.e.a. is mogelijk te wijten aan de permanente politiebewaking gedurende het politiek geschil en de indruk bestaat dat de Belgische en Luxemburgse vriendschapsverenigingen tijdelijk onder supervisie zijn komen te staan van de Chinese ambassade te Parijs. Momenteel worden de relaties trouwens nog meer bemoeilijkt door het vertrek van de enige Frans sprekende functionaris.

C. Overzee Chinezzen.

Met de leiders van de gemeenschap der Overzee Chinezzen werden nauwe relaties onderhouden. Vragen over de situatie in China in verband met de Culturele Revolutie werden door de Chinese vertegenwoordiging beantwoord met de verklaring dat alle onrustwekkende publicaties voor rekening van de kapitalisten kwamen.

De 1-oktoberherdenking werd door de Chinezzen in Nederland feestelijk herdacht met een bijeenkomst te Amsterdam en

ter gelegenheid van het Lentefeest in het begin van februari heeft de Chinese zaakgelastigde a.i. een receptie voor de Oversee Chinezen gehouden.

De Chinese restauranthouders hebben nog steeds met personeelstekort te kampen en maken dankbaar gebruik van de illegaal in Nederland vertoevende Chinezen.

Handelsbetrekkingen.

Gedurende de verslagperiode is weinig activiteit waargenomen in het handelsverkeer. Na de oplossing van het diplomatieke geschil kwam er enige opleving en de Chinese vertegenwoordiging trachtte Nederlandse zakenlieden te interesseren voor de Canton-fair die van 15 april tot 15 mei wordt gehouden.

De boycot van de Nederlandse havens werd blijkbaar eveneens opgeheven want na januari zijn wederom enige Chinese schepen de haven van Rotterdam binnengelopen.

Het plotselinge vertrek van de handelsfunctionarissen zal de handelsactiviteiten vermoedelijk niet bevorderen.

Delegaties.

Eind december 1966 is het diplomatieke geschil rond de acht Chinese lastechnici tot een oplossing gebracht. Functionarissen van de Ministeries van Justitie en Buitenlandse Zaken hebben uiteindelijk met hen een onderhoud gehad. Op 30 december zijn deze technici via Moskou naar Peking afgereisd alwaar zij als nationale helden werden ontvangen. De Nederlandse zaakgelastigde in Peking heeft terstond daarna een uitreisvisum ontvangen en is op 4 januari alhier gearriveerd.

Na het vertrek van de delegatie van lastechnici hebben geen Chinese delegaties Nederland bezocht.

In november 1966 werden visa aangevraagd voor een delegatie van Noordkoreaanse sloopstoezichthouders voor een bezoek aan de verf van Verolme. Zonder opgaaf van redenen is de komst naar Nederland toen geannuleerd en deze missie is pas in februari 1967 ingereisd.

Een groep Noordkoreaanse schaatsenrijdsters heeft deelgenomen aan de dameskampioenschappen. Beide missies stonden onder leiding van een Noordkoreaanse diplomaat. De Noordkoreanen hebben v.w.b. geen contact gehad met de Chinese vertegenwoordiging. De leider van de schaatsenrijdsters heeft alhier in contact gestaan met de Russische ambassade en met Paul de GROOT.

VERENIGDE ARABISCHE REPUBLIEK.

Personeelsbesetting.

De Ambassadeeraad werd bevorderd tot de rang van Ambassadeur. Hij voert nu de titel van Minister-Counsellor.

Er is een nieuwe attaché gearriveerd, die de huidige zal gaan vervangen. De nieuwkomer was in Djakarta geplaatst in de

periode dat de VAR-ambassadeur in Nederland, aldaar Chef de Poste was. Daarvóór was de nieuwe attaché gestationeerd in Irak.

De secretaresse van de ambassadeur heeft op 20.11.1966 haar werk aan de ambassade neergelegd. Zij is intussen door een nieuwe kracht vervangen.

Ook de ambassade-chauffeur nam in verslagperiode ontslag en werd door een nieuwe kracht vervangen.

De kok aan de residentie is naar Cairo teruggekeerd. Zijn vervanger is intussen uit Cairo in Nederland aangekomen.

Inlichtingen-activiteit.

Het voormalig lid van de "VAR General Intelligence", genoemd in voorgaand "Panorama", vestigde zich met zijn gezin in Nederland. Zijn pogingen om hier redelijk werk te vinden mislukten. Gedesillusioneerd vertrok betrokkene - met gezin - in januari 1967, weer naar Cairo.

Twee personen, namelijk een Duitser en een vreemdeling van onbekende nationaliteit, zochten in verslagperiode contact met de VAR-ambassade (onafhankelijk van elkaar). Beiden deden voorkomen in het besit te zijn van gegevens en/of inlichtingen, die voor de VAR van belang zouden zijn. De Duitser zou eerst kortgeleden van een bezoek aan Israël zijn teruggekeerd.

Overige activiteiten.

Er bestaat contact tussen de VAR-ambassade en het P.O.M. Instituut voor Atoom en Molecuul-fysica te Amsterdam, alsook met de Staats Artillerie Inrichtingen Hembrug te Zaandam.

IVERSEN.

I. APCENT.

12.10.1966 viel de beslissing dat het APCENT-hoofdkwartier van de NAVO te Brunssum gevestigd zou worden. Een en ander betekende de vestiging in Nederland van een der objecten waarop de spionage-activiteit van IJ.G.-inlichtingendiensten duidelijk gericht is. Reeds in de fase voor het vestigingsbesluit gevallen was, kon een verhoogde belangstelling van die zijde voor het vestigingsgebied en de aldaar wonende personen van (ex-) Oosteuropese nationaliteit geconstateerd worden.

Ten behoeve van de beveiliging tegen spionage werd een aantal noodzakelijk geachte maatregelen getroffen. Genoemd

mogen o.m. worden:

- de instelling van een centraal punt in de afdeling waar de coördinatie en behandeling van op APCENT betrekking hebbende zaken plaats vindt;
- uitwisseling van gegevens met buitenlandse zusterdiensten en overleg inzake de samenwerking in het aan Zuid-Limburg grensende buitenlandse grondgebied;
- regeling van de samenwerking en daarmee verband houdende procedures met de Militaire Inlichtingen Dienst;
- nauwere samenwerking met de politieverbindingen in het betrokken gebied aangaande intensievere controle van en rapportage over aldaar gevestigde politiek verdachte personen en personen van (ex-) IJ.G.-nationaliteit en hun gezinsleden, zomede het verbeteren van de informatiepositie t.a.v. laatstgenoemde groep;
- het voor de inlichtingendienstfunctionarissen van betrokken politieverbindingen en M.I.D. organiseren van een oriënteringscursus bij de BVD welke gericht was op het contra-spionage aspect en waarin met medewerking van functionarissen van de M.I.D. en de afdeling B aandacht besteed werd aan de plaats van de militaire inlichtingen- en veiligheidsdiensten en de organisatie en agitatie van afwijzend staande Nederlandse groeperingen.

Van de zijde van de politieverbindingen wordt grote medewerking ondervonden bij het treffen van adequate maatregelen, niettegenstaande e.e.a. met name voor de kwantitatief schaars bezette inlichtingendiensten een aanzienlijke taakverzwaring betekent. Enkele verbindingen gaven reeds uitvoering aan het Vreemdelingenproject, i.c. het registreren en insenden der gegevens van in het ressort woonachtige (ex-)vreemdelingen van IJ.G.-nationaliteit (in de praktijk is gebleken, dat de vijandelijke inlichtingendiensten bij voorkeur onder de eigen (ex-)landgenoten hun medewerkers zoeken).

De personeelsbehoefte van APCENT in de civiele sector voor wat betreft aan te stellen eigen personeel en personeel dat tijdelijk werkzaam is t.b.v. inrichting en gebruiksklaar maken

van het complex brengt i.v.m. de daaraan te stellen betrouwbaarheidseisen in de aanvangsfase omvangrijke checkings- en onderzoekwerkzaamheden met zich mee.

Voor deze afdeling ligt de bemoeienis primair in het onderkennen van personen die met subversieve oogmerken trachten te infiltreren. Tot dusverre werden van de M.I.D. de namen en gegevens van 950 personen ontvangen en in behandeling genomen. (N.B. Ten behoeve van een 300-tal personeelsvacatures werden ca. 3.000 sollicitaties ingezonden).

II. Illegale Oost-Westhandel.

Het in vorig overzicht vermelde onderzoek naar de vermoedelijke illegale uitvoer van twee op de strategische lijst geplaatste elektronische apparaten heeft (nog) geen volledig resultaat gehad. De Nederlander aan wie de importeur de apparaten afleverde, heeft deze aan een niet geïdentificeerde derde tegen contante betaling doorgeleverd. Er zijn relaties waargenomen tussen hierbovenbedoelde Nederlander en de Chinese vertegenwoordiging in Den Haag.

Bij de E.C.D. werd enige tijd geleden een onderzoek geïnstigeerd naar illegale Oost-Westhandel bedreven door een in West-Duitsland wonende en zakendoende West-Duitser. Betrokkene had een aantal jaren geleden, vermoedelijk om deze handel te kunnen bedrijven, een tweetal firma's in Nederland opgericht, die in feite slechts als accommodatie-adres dienst deden. Het E.C.D.-onderzoek heeft in een proces-verbaal tegen betrokkene geresulteerd. In de loop der jaren is een aantal kostbare elektronische apparaten en onderdelen van Nederlands en buitenlands fabrikaat via een firma in Wenen naar Communistisch China en andere IJ.G.-landen verhandeld.

In het algemeen kon bij enige communistische landen een blijvende belangstelling waargenomen worden voor op de strategische lijst geplaatste hoogwaardige Westerse apparatuur en onderdelen op het gebied van de electronica. De technisch ingewikkelde klassificatie en geringe omvang en gewicht van deze apparaten bemoeilijken het tegengaan van de uitvoer daarvan naar communistische landen, temeer waar voor het buiten het land brengen wel gebruik gemaakt wordt van diplomatieke kanalen.

III. Algemeen.

De uitvoering van het zgn. (IJ.G.-) vreemdelingenproject bleef bevestigend verlopen.

In de afgelopen periode werden ruim 600 registraties van gezinnen uit een 17-tal gemeenten ontvangen en in behandeling genomen.

Het onderzoek t.b.v. de verfijning van de registratie van het reisverkeer van Nederlanders naar IJ.G.-landen betrof in verslagperiode ruim 700 personen.

In 1966 werden ruim 19.000 visumaanvragen van IJ.G.-vreemdelingen voor een bezoek aan Nederland o.q. de Benelux behandeld. De jaarlijkse stijging van het aantal van deze visumaanvragen bedraagt in de laatste jaren bijna 20%.

Het aantal uitgebreide persoonsonderzoeken voor intern gebruik van de afdeling Contra-espionage bedroeg in deze verslagperiode 326; er werden 63 volgacties ingesteld.

BENELUX-SAMENWERKING.

De Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer kwam in deze verslagperiode tweemaal bijeen nl. op 13 en 14 oktober 1966 te Brussel en op 19 en 20 januari 1967 te 's-Gravenhage. Aan beide bijeenkomsten werd deelgenomen door een hoofdamtenaar van de Dienst.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten van de Bijzondere Commissie voor het Personenverkeer vergaderde in deze periode driemaal nl. op 18 november 1966 te Luxemburg, op 20 januari 1967 te 's-Gravenhage en op 17 maart 1967 te Brussel. Aan deze bijeenkomsten werd telkenmale deelgenomen door het Hoofd van de Dienst, lid van de Subcommissie.

Het nut van deze - sedert 1 maart 1966 functionerende - Subcommissie bleek in de verslagperiode duidelijk. De drie BENELUX-veiligheidsdiensten waren beter dan voorheen in de gelegenheid de aandacht van de Bijzondere Commissie te vestigen op de veiligheidsaspecten van diverse bij deze Commissie in behandeling zijnde onderwerpen. Waar nodig konden zij een op veiligheidsoverwegingen gebaseerd eigen standpunt innemen, onafhankelijk - en soms afwijkend - van het standpunt ingenomen door de overige leden van de eigen nationale delegatie.

De minderheidsstem van de vertegenwoordiger van een veiligheidsdienst kan in een nationale delegatie eventueel buiten beschouwing worden gelaten, maar een unaniem advies van de drie BENELUX-veiligheidsdiensten, uitgebracht als Subcommissie, kan door de Bijzondere Commissie moeilijk zonder meer terzijde worden gelegd.

Illustratief voor het laatste was de gang van zaken bij het in deze verslagperiode door de Bijzondere Commissie behandelde verzoek van de Joegoslavische Regering tot afschaffing van de visumplicht voor Joegoslavische bezoekers van de BENELUX. De Nederlandse delegatie verklaarde zich unaniem tégen afschaffing. De Belgische Ministers van Justitie en van Buitenlandse Zaken waren geporteerd vóór de afschaffing en hadden hun vertegenwoordigers dienovereenkomstig geïnstrueerd. De Belgische veiligheidsdienst had echter ernstige bezwaren tégen de afschaffing. Omdat de Belgische veiligheidsdienst ressorteert onder de Minister van Justitie, werd de positie van de vertegenwoordiger van deze dienst in de Bijzondere Commissie bijzonder moeilijk. De Luxemburgse

delegatie nam een weifelende houding aan met uitzondering van de vertegenwoordiger van de Luxemburgse veiligheidsdienst die zich tegen de gevraagde visumafschaffing verklaarde.

In de Bijzondere Commissie wordt per delegatie slechts één stem uitgebracht en het gevaar bestond dat de vertegenwoordigers van de Belgische en de Luxemburgse veiligheidsdienst in hun nationale delegatie zouden worden overstemd. Dank zij hun lidmaatschap van de Subcommissie konden toen de chefs van de drie veiligheidsdiensten een gezamenlijke démarche doen die er in belangrijke mate toe bijdroeg dat voorlopig van een afschaffing van de visumplicht voor Joegoslavische onderdanen geen sprake meer zal zijn.

De Subcommissie voor de Samenwerking tussen de Veiligheidsdiensten occupeerde zich thans met de nog altijd bestaande achterstand in het potentieel van de Belgische Veiligheidsdienst. Gebleken is, dat tegen de in België gevestigde instellingen van de Europese Gemeenschappen een toenemende activiteit van de Oosteuropese inlichtingendiensten gaande is. De Belgische veiligheidsdienst is, als dienst van het gastheerland, in eerste instantie verantwoordelijk voor de externe beveiliging van deze instellingen, maar in verband met het wegvallen van de personencontrole aan de binnengrenzen van het BENELUX-gebied - waardoor dit gebied tot één gezamenlijk te beveiligen territorium geworden is - kunnen Nederland en Luxemburg zich aan medeverantwoordelijkheid op dit punt niet onttrekken. Het potentieel van de Belgische veiligheidsdienst is echter te enen male onvoldoende voor het ondernemen van de noodzakelijke contra-spionage-operaties. De BVD en de Luxemburgse "Service de Renseignements" verlenen alle mogelijke assistentie aan de Belgische dienst naar zijn daarbij - in het algemeen - aan het eigen territorium gebonden.

Gaat de effectieve beveiliging van de Communautaire Instellingen de krachten van de Belgische dienst reeds te boven, de recente overbrenging van SHAPE en andere NAVO-instellingen uit Frankrijk naar België stelt deze dienst voor weer nieuwe beveiligingstaken, waarvan de omvang - gezien het personeel dat de Franse veiligheidsdienst daarvoor permanent ter beschikking hield - in geen verhouding staat tot de mankracht die de "Veiligheid van de Staat" in Brussel voor dit doel vrij zal kunnen maken.

Op het verzoek van de BVD om met het oog op de beveiliging van het APCENT-hoofdkwartier in Zuid-Limburg, speciale aandacht te besteden aan verdachte personen in het nabijgelegen Belgische grensgebied, antwoordde de Belgische dienst dan ook dat helaas, wegens personeelsgebrek, op dit punt geen enkele toezegging kon worden gedaan.

Het gevolg van dit Belgische onvermogen is dat de Nederlandse beveiliging van APCENT blijft zitten met een ongedekte flank i.e. een ongecontroleerde Belgische grenstrook met een levendig en oncontroleerbaar grensverkeer.

Weliswaar heeft de Belgische regering in principe toegestemd in een belangrijke uitbreiding van de "Veiligheid van de Staat" maar gezien de omslachtige procedure voor het aantrekken van personeel, is er reden te vrezen dat met de effectuering van de uitbreiding nog geruime tijd gemoeid zal zijn.

Op verzoek van de chefs der drie BENELUX-veiligheidsdiensten had op 17 maart j.l. te Brussel een vergadering plaats met de Directeuren-Generaal van Politieke Zaken van de resp. Ministeries van Buitenlandse Zaken der drie BENELUX-landen (COCOPO). Hoofd BVD trad hierbij als woordvoerder op om te betogen dat ten behoeve van de veiligheid der drie landen en in het bijzonder ten behoeve van de aan hen toevertrouwde EEG- en NAVO-belangen ingrijpende maatregelen tot versterking van de Belgische dienst dringend noodzakelijk zijn. (Hierover wordt afzonderlijk gerapporteerd). Die noodzaak werd wel begrepen, doch dit onderhoud maakt andere démarches geenszins overbodig.

PANORAMA AFDELING D.

(Periode: oktober 1965 - maart 1967).

Algemeen:

In verband met het in de "Aanbevelingen inzake het verstrekken van politieke antecedenten door de politie" vermelde omtrent het verstrekken van dergelijke antecedenten op beveiligingsgronden, werd, teneinde elke onzekerheid welke dienaangaande eventueel bij de politie mocht bestaan op te heffen, aan de gemeenten en rijkspolitie een opgave uitgereikt van de in elk desbetreffend ressort gevestigde objecten, waarbij door de Dienst overeenkomstig zijn taak de beveiliging wordt bevorderd. E.e.a. ging vergezeld van een schriftelijke en mondelinge toelichting.

Door het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd van Duitse zijde een verzoek om inlichtingen ontvangen in verband met de voorbereiding van een "Geheimschutzgesetz", welk verzoek door genoemd ministerie werd doorgeleid naar het Ministerie van Justitie. Ten aanzien van de daarin voorkomende vragen liggende op het terrein van de beveiliging diende de afdeling van advies.

Nieuwe verjaringstabellen, behorende bij de Regeling betreffende het verstrekken van oude politieke gegevens en geldend voor het jaar 1967, werden aan alle belanghebbenden toegezonden.

De geruime tijd geleden verzochte toegang tot de politie-registers ten behoeve van beveiligingsonderzoeken naar personen aan wie toegang moet worden verleend tot geheim of zeer geheim gerubriceerde gegevens, werd nog niet verkregen. Terzake vond wederom overleg plaats met de afdeling O.O.en V en met het Ministerie van Justitie.

Aan het te Den Haag gevestigde NAVO-hoofdkwartier SHAPE Technical Centre werden enkele beveiligingsadviezen gegeven.

Het hoofd van de Afdeling woonde twee vergaderingen van het Nato Security Committee bij. Een der vergaderingen was geheel gewijd aan de herziening van de organisatiestructuur van de NAVO-beveiliging, noodzakelijk geworden door de opheffing van de Standing Group en - daarmee - van het Standing Group Security Committee.

Ook bracht genoemd Hoofd een algemeen oriënterend bezoek aan de "Protective Security Branch" van de Engelse veiligheidsdienst.

Een hoofdambtenaar van de afdeling woonde een aantal besprekingen bij van de Subcommissie Wetgeving van de Interdepartementale Commissie voor de Kernenergie, die een a.m.v.b. voorbereidt betreffende de voorwaarden welke, o.a. met betrekking tot de veiligheid van de staat, kunnen worden verbonden aan het verlenen van vergunningen uit hoofde van de Kernenergielwet.

Ook vond in dit verband overleg plaats met de Directie Kernenergie van het Ministerie van Economische Zaken.

Naar aanleiding van een terzake van de Luxemburgse veiligheidsdienst ontvangen verzoek, werd een hoofdamtenaar van de afdeling aangewezen om bedoelde dienst van advies te dienen inzake de beveiliging van de in de zomer van 1967 in Luxemburg te houden conferentie van Ministers der NAVO-landen.

De hoofdamtenaar van de afdeling, die optreedt als adviseur van de in de vorige verslagperiode door de Territoriale Commandant Zuid-Holland in het leven geroepen werkgroep "Civiel-Militaire samenwerking Havengebied Rotterdam" en als zodanig een aantal besprekingen van die werkgroep bijwoonde, werd in de verslagperiode tevens aangewezen om in dezelfde functie op te treden in de in te stellen "Coördinatie-commissie Algemene Verdedigingsvoorbereiding Waterweg".

Een medewerker van de afdeling nam deel aan de in januari en februari 1967 gehouden cursus van het Defensie Studie Centrum.

Gebieden van beveiliging.

De jaarlijkse NAVO/WEU-inspecties werden uitgevoerd bij het Kabinet van het Ministerie van Algemene Zaken, de Staf Civiele Verdediging, de Gecombineerde Nederlandse Vertegenwoordiging en Hr.Ms. Ambassade te Parijs, bij de RVO/TNO en bij het K.N.M.I. te De Bilt.

Ook in deze verslagperiode werden verschillende bijdragen en commentaren geleverd met betrekking tot in NAVO-verband aan de orde gestelde beveiligingsonderwerpen.

De omstandigheid dat een toenemend aantal bedrijven, dat in aanmerking wonst te komen voor eventuele NAVO-opdrachten, tevens handel drijft met c.q. belangstelling heeft voor handel met Cost-Europese landen, brengt de nodige beveiligingsconsequenties met zich mede.

Van de directie van de PTT werd de toezegging verkregen, dat een regeling zal worden getroffen met betrekking tot privéreizen van in kwetsbare functies werkzaam zijnde ambtenaren naar landen met een communistisch regime.

Beveiligingspraktijk.

Een voorstel van een medewerker van de afdeling, die zitting heeft in de Permanente Commissie voor Post- en Archiefzaken, om personeelsgegevens van vertrouwelijke aard, welke echter niet voor toekenning van een rubricering in de zin van het Beveiligingsvoorschrift-II 1961 in aanmerking komen, uniform bij alle ministeries te doen aanduiden met het kenmerk "Personeels-Vertrouwelijk", werd door genoemde Commissie aanvaard.

In het kader van de werkzaamheden van een ambtelijke werkgroep, die nagaat op welke wijze de hoeveelheid te beveiligen gerubriceerde documenten zo veel mogelijk kan worden beperkt, werd door een ambtenaar van het bureau IDZA van het Ministerie van Binnenlandse Zaken een onderzoek ingesteld naar de omvang van de gerubriceerde documenten bij de ministeries. Het betreffende rapport is in bewerking.

De aandacht van de beveiligingsambtenaar van het Ministerie van Financiën werd gevraagd voor de beveiliging van door dit ministerie aan de Nederlandse Bank te zenden gerubriceerde documenten. Ook werd zijn aandacht gevraagd voor het te Den Haag gevestigde Zegelkantoor, zulks in verband met de mogelijkheid dat te zegelen gerubriceerde bescheiden korte tijd onder berusting van dat kantoor blijven.

Naar aanleiding van de ontdekking van een clandestien zendertje in de Trèves-zaal, voorafgaande aan de in de vorige verslagperiode gehouden conferentie van Ministers van Financiën, heeft de beveiligingsambtenaar van het Ministerie van Verkeer en Waterstaat, mede als uitvloeisel van een door hem bijgewoonde lezing van de BVD over dergelijke apparatuur, verklaard, tijdens in deze zaal gehouden belangrijke vergaderingen, waaronder vergaderingen van de Minister-raad, steekproefsgewijze te zullen controleren of er door middel van dergelijke apparatuur wordt uitgezonden.

Inwendige Veiligheid.

De reeds enige tijd bestaande stilstand in het geven van initiële voorlichting aan nieuw geselecteerde zgn. vitale bedrijven in de sector van het Ministerie van Economische Zaken, welke stilstand vermoedelijk is te wijten aan gebrek aan voortgang bij de behandeling (door O.O.en V.) van ingediende beveiligings- en bewakingsplannen met het oog op buitengewone omstandigheden, duurde in de verslagperiode voort.

Aan één in dit verband van belang zijnd bedrijf, waarmede reeds eerder contact bestond, werd voorlichting gegeven in verband met het opstellen van een beveiligings- en bewakingsplan.

Twee door de betrokken bedrijven bij het Ministerie van Economische Zaken ingediende beveiligings- en bewakingsplannen werden beoordeeld en van commentaar voorzien.

Met verschillende vitaal verklaarde nutsbedrijven werd het op te stellen beveiligings- en bewakingsplan besproken.

Emigratie.

Het aantal aanvragen i.v.m. emigratie was vrijwel gelijk aan dat in de vorige verslagperiode en iets hoger dan in de overeenkomstige periode in 1966. Het aantal aanvragen i.v.m. bezoeken aan de Verenigde Staten van N.-Amerika onderging de in de wintermaanden gebruikelijke daling, doch was hoger dan in de overeenkomstige periode in 1966.

Voorlichting en Instructie.

Met de beveiligingsambtenaren van de Ministeries vond een der periodieke bijeenkomsten plaats. Hierop werd o.a. in de handel verkrijgbare afluisterapparatuur getoond en besproken en voorts aangegeven hoe op betrouwbare eenvoudige wijze de aanwezigheid van dergelijke apparatuur kan worden onderkend.

Tijdens door hen aan de Dienst gebrachte bezoeken werd o.m. voorlichting over beveiliging gegeven aan de beveiligingsambtenaar van de EGKS en aan een aantal attaché's van de Buitenlandse Dienst.

Een oriëntatiecursus werd georganiseerd voor een veertiental nieuw aangestelde beveiligingsfunctionarissen van departementen, Provinciale Griffies en beveiligde bedrijven.

HD, april 1967.

PANORAMA van 1 oktober 1966 t/m 1 april 1967

Afdeling E

Algemeen In de taak en samenstelling van de afdeling is geen wijziging gekomen.

Sectie EJ Het gemis aan Tsjechische vertalers deed zich nog steeds sterk gevoelen. Alle pogingen om in deze lacune te voorzien, hebben tot nu toe schipbreuk geleden.

Sectie EO In de afgelopen verslagperiode werden de gebruikelijke opleidingen gegeven, als vermeld in het reglement Opleidingen en Examens B.V.D. Zij werden met de voorgeschreven examens besloten. In 1966 verwierven 28 cursaisten het Veiligheidsdienstdiploma. Deze werden in januari j.l. uitgereikt. Het totaal aantal behaalde diploma's is hiermede gestegen tot 924. Ten behoeve van een aantal beveiligingsfunctionarissen van overheids- en particuliere instellingen werd een oriëntatiecursus gegeven. Voor een aantal aspirant-ambtenaren van de Buitenlandse Dienst van het Ministerie van Buitenlandse Zaken werd een soortgelijke cursus verzorgd. Voorts werd aangevangen met een serie lezingen voor personeel van de Rijkseroche, waarvan de sectie de organisatie verzorgt. Buiten het eigenlijke cursusverband werden voor diverse verbindingen en relaties van de Dienst lezingen en filmvoorstellingen gehouden. Aan diverse opleidingsinstituten van politie en strijdkrachten werd medewerking als gastdocent verleend. Van de in deze verslagperiode gehouden bijeenkomsten met de belangrijkste politieverbindingen werden de gebruikelijke notulen samengesteld en de daarbij behorende administratie verzorgd. De bibliotheek werd uitgebreid met 12 boeken, benevens een aantal brochures.

Sectie E IX Voor wat betreft de door deze sectie ingestelde onderzoeken valt weinig bijzonder te vermelden. Nog steeds wordt goede medewerking verleend door hen, die door de sectie als informant worden benaderd. Ook van ambtelijke zijde werd de gebruikelijke medewerking ondervonden. De sectiechef, de heer , vertrok per 1 april 1967 met functioneel leeftijdsontslag. Hij werd vervangen door de heer die sedert 2-1-1963 in de rang van Hoofd ambt. 5e klasse, bij de sectie werkzaam is.

Sectie E XIII De medewerking, ondervonden van de zijde van de burgerij, liet ook in deze verslagperiode niets te wensen over. De verhouding met de politiekorpsen en de Grans Veiligheidsdienst van de Kon. Marechaussee was onveranderd goed. Enige malen werd in gezamenlijke acties vruchtbaar met buitenlandse nevendiensten samengewerkt. Voortgegaan werd met het zoeken naar nieuwe wegen ter verhoging van het rendement van het middel observatie. Hierbij werd o.a. ook veel aandacht besteed aan verbetering en uitbreiding van de technische uitrusting.

PANORAMA-bijdrage KEB, 1-10-1966 - 1-4-1967.

1. Buitenlandse Nevendiensten.

Met veiligheids- respectievelijk inlichtingen- diensten van de volgende landen werd in deze verslag- periode contact onderhouden : Amerika, Canada, Frank- rijk, Duitsland, Engeland, België, Luxemburg, Denemar- ken, Noorwegen, Zweden, Oostenrijk, Italië, Spanje, Portugal, Griekenland, Turkije, Zwitserland, Israël, Nieuw-Zeeland en Australië.

AMERIKA

Inlichtingendienst (CIA).

De intensieve samenwerking met deze organisatie werd ook in deze verslagperiode gecontinueerd. Zowel het Hoofd van de afdeling TD als het Hoofd van de afde- ling ACD brachten een bezoek aan het Hoofdkwartier, met goed resultaat. Ook in deze periode werd bezoek ontvangen van één der medewerkers van het "Office of National Estimates", met wie belangwekkende gesprekken werden gevoerd.

Het Hoofd van de afdeling Benelux te Washington werd afgelest. Met de nieuwe functionaris werd nog weinig ervaring opgedaan. Het vertrek van de vorige moet bepaald worden betreurd omdat hij, mede door een verblijf van enkele jaren in Nederland, de dienst en vele van zijn medewerkers zeer goed kende.

Met de plaatselijke afdeling van CIA alhier wordt in het algemeen vlot en efficiënt samengewerkt. Soms fungeert men daar als verbinding tussen andere Amerikaanse instellingen en de BVD, zoals bij het be- zoek van Vice-President HUMPHREY waarbij door de BVD aan enkele verzoeken van de met de beveiliging van dit bezoek belaste functionarissen kon worden voldaan.

Het postverkeer met de Amerikaanse Inlichtingen dienst blijft op velerlei terrein ontvangrijk.

Veiligheidsdienst (VD).

De verhouding met deze Dienst bleef uitstekend en de samenwerking hecht. Het Hoofd van de afdeling TD en het Hoofd van de afdeling ACD benutten hun verblijf in Washington en ook aan deze Dienst een bezoek te brengen, hetgeen nuttig bleek.

De Veiligheidsdienst Nederlandse Antillen bleek behoefte te hebben aan rechtstreeks contact met de FBI en versocht om bemiddeling van de BVD. Het bleek na bestudering en bespreking van dit probleem dat het in het belang van alle betrokkenen zou zijn indien deze verbinding zou worden bewerkstelligd via hetzelve FBI-kantoor dat de verbinding met Nederland onderhoudt. Een en ander werd in deze zin geregeld.

De correspondentie met deze Dienst verloopt in het algemeen bijzonder vlot, terwijl op verzoeken van de BVD steeds snel en grondig wordt ingegaan.

FRANKRIJK

Inlichtingendienst (SDECE)

Deze Dienst die onder de Minister President reorganisatie werd na de geruchtmakende affaire ondergebracht bij het Ministerie van Defensie. Weliswaar heeft deze verandering een aantal administratieve wijzigingen met zich meegebracht doch tot nu toe is niet kunnen blijken dat de Dienst in belangrijke mate van samenstelling is veranderd.

De samenwerking blijft zeer bevredigend. Veel materiaal op het gebied van het internationale communisme wordt aan de BVD ter beschikking gesteld.

Verskillende ambtenaren van de BVD brachten een bezoek aan de SDECE. Deze bezoeken hielden o.m. verband met vanuit Parijs gedirigeerde communistische propaganda onder Spaanse arbeiders in Nederland en met de vestiging in Nederland van AFCENT.

Veiligheidsdienst (DST).

De verhouding met deze Dienst blijft zeer bevredigend. De onder het hoofd SDECE vermelde BVD-medewerkers brachten eveneens bezoeken aan de DST.

Voorts werden verslagen over twee door de DST ontdekte spionagegevallen ter beschikking gesteld. Het routine postverkeer met deze dienst neemt toe.

WEST-DUITSLAND

Inlichtingendienst (BND).

De verhouding tot deze Dienst was ook in deze verslagperiode zeer goed.

Wat de Diensten in de Bondsrepubliek aangaat verdient vermelding dat met het aftreden van Bondskanselier ERHARD ook de Minister belast met de coördinatie der Inlichtingen- en Veiligheidsdienst, van het toneel verdween. Het vermoeden is gewettigd dat het heengaan van deze functionaris, die de constructie van een soort "Gesamt-ministerium fuer Nachrichten und Sicherheitswesen" reeds ernstig aan het overwegen was, - in het bijzonder door de betrokken diensten - niet wordt betreurd. Het betekent echter ook dat de verhoudingen tussen de diensten onderling voorlopig nevelig zullen blijven. Hoofd BVD ondervond dit nog eens toen met de Duitse diensten het beginsel van het vrijmaken van West-Duitse informatie voor de Benelux diensten en de technische uitwerking daarvan werd besproken. Hierbij kwamen aan Duitse zijde terstond competentie geschillen naar voren.

Intussen heeft men nog geen opvolger gevonden voor het Hoofd van de Dienst, Generaal h.d. R.GEULEN, die als gevolg hiervan voorlopig aanblijft.

De verhouding met de liaisons in Den Haag blijft zeer goed.

Veiligheidsdienst (BfV).

Op velerlei terrein kwam de voor de BVD zo belangrijke samenwerking met het BfV tot uiting. Een bezoek van Hoofd BVD aan zijn collega en van de Vice-President van het BfV aan de BVD vond plaats i.v.m. Benelux aangelegenheden (Zie paragraaf BND).

De BVD-functienarissen die in Parijs de problematiek van de communistische propaganda onder Spaanse arbeiders en die van de contra-spionage in verband met de vestiging van AFCENT in Nederland bespraken, bezochten eveneens het BfV.

Voorts werd van gedachten gewisseld omtrent de juridische aspecten van het gebruik van technisch-operationele middelen.

De correspondentie bleef intensief. Van Nederlandse zijde werd uitgebreid over de zaak gerapporteerd, terwijl van BfV zijde veel informatie werd ontvangen over de MPD.

Sicherungsgruppe (Bad Godesberg).

Met deze afdeling van het West-Duitse Ministerie van Binnenlandse Zaken bestaat in voorkomend geval contacten. Deze in spionage-opsporing goed geverseeerde dienst beschikt schijnt over inlichtingen van belang voor de BVD, zonder dat de West-Duitse Veiligheidsdienst (BfV) daarvan op de hoogte behoeft te zijn. Een gesprek met betrekking tot de bescherming van Nederlandse operationele materie in een in West-Duitsland spelende strafzaak was in deze verslagperiode nodig en hiertoe werd door de secretaris van de dienstleiding een bezoek aan Bad Godesberg gebracht. Enige tijd later bracht ook Hoofd BVD een bezoek omdat de contacten van de Koninklijke Marine met deze organisatie interpretatie behoeften. Tevens kon toen over een bezoek van enkele Rijksrechercheurs aan de Sicherungsgruppe in het kader van een door hen bij de dienst gevolgde opleiding worden gesproken.

ENGELAND

Inlichtingendienst (M.I.6).

Het geregelde contact met deze dienst vond evenmin verminderd voortgang. Over en weer werd een aantal bezoeken gebracht. Het Hoofd van de afdeling B. bezocht

Londen en de Hoofden van de afdelingen Productie en Internationaal Communisme brachten een bezoek aan de BVD.

De correspondentie had, behalve de gebruikelijke uitwisseling op het gebied van contra-spiegatie en communisme, ook wapensmokkel en overtredingen van het wapenembargo tot onderwerp.

Veiligheidsdienst (M.I.5).

Het in het vorige verslag aangekondigde bezoek van de Directeur-Generaal van deze organisatie vond plaats. De besprekingen hadden een openhartig karakter. Eveneens werd bezoek ontvangen van het Hoofd van de afdeling contra-subversie, Het Hoofd van de afdeling B veerde bij zijn bezoek aan Londen ook met M.I.5 besprekingen. Ook het Hoofd van de afdeling D. bracht, met als doel een nadere orientatie omtrent het in Engeland gevolgde systeem van "protective security", een bezoek aan Londen.

De in de vorige verslagperiode tot stand gekomen telex-verbinding bewees ook nu zijn nut, met name toen, na de ontsnapping van , de mogelijkheid dat deze zich in Nederland zou bevinden niet uitgesloten bleek.

De samenwerking met M.I.5 blijft, al dan niet door tussenkomst van M.I.6, goed.

BELGIË

Veiligheidsdienst.

Vat de samenwerking met deze dienst in Benelux verband aangaat wordt verwezen naar de bijdrage van de Afdeling C.

De dienst verkreeg eindelijk machtiging tot aanwerving van een groot aantal nieuwe medewerkers.

Het verkeer tussen de BVD en de Belgische dienst bleef intensief en betrof o.m. de onderwerpen Communisme, Activiteit van IJ.G.-ambassades, enz., Prove's en Reve's.

Inlichtingendienst.

Ook in deze verslagperiode werden de gebruikelijke

lijke onderzoeken in verband met de beveiliging ten behoeve van deze dienst verricht.

LUXEMBURG

Veiligheidsdienst.

Wat de relatie met deze dienst in Benelux verband aangaat, wordt verwezen naar de bijdrage van de Afdeling C.

De goede samenwerking met deze dienst duurt voort, waarbij wederom verschillende malen een beroep op bijstand van de BVD werd gedaan.

Een der Luxemburgse ambtenaren volgde een orientatie-cursus bij de BVD. Ook werd assistentie gevraagd voor de technische beveiliging van de a.s. NATO Ministers-Conferentie te Luxemburg, waarvoor de dienst ontoereikend is bemand. Aan het daartoe strekkende verzoek dat langs diplomatieke kanalen werd ontvangen en dat door het NATO Security Bureau werd geantwoord, wordt voldaan.

ITALIË

Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Deze organisatie waarvan de naam inmiddels werd veranderd van SIFAR in SID, (Servizio Informazioni Difesa) stond sterk in de belangstelling omdat de inmiddels ontslagen leiding van deze dienst zich te verantwoorden had wegens het illegaal gebruik van technische apparatuur. (Afluisteren van politici en andere vooraanstaande persoonlijkheden). Het rumoer om deze affaire is nog niet verstemd. Het zal nog enige tijd duren voordat men de gevolgen ervan zal kunnen overzien. Een voorlopige positie versterking van de "Direzionale Affari Riservati", de civiele dienst onder het Ministerie van Justitie, lijkt reeds te signaleren, zoals blijkt uit het verslag van de voorjaarszitting van het NAVO Special Committee.

Verslagen omtrent een tweetal spionage gevallen werden ter beschikking gesteld, terwijl voorts uitgebreid werd gecorrespondeerd over een aantal routine zaken.

Overigens is het contact met deze dienst, dat onder Generaal Allavena uitstekend verliep, doch met diens val praktisch tot routinezaken terugviel, nog steeds niet op peil gebracht ondanks pogingen onderzijds.

Civiele Veiligheidsdienst (DAN).

Over de samenwerking met deze dienst zijn geen bijzonderheden te vermelden.

DENEMARKEN

Veiligheidsdienst.

Deze dienst leverde snelle en doeltreffende hulp toen een volgactie in Denemarken nodig bleek. Het Hoofd van de volgploeg bracht hiertoe een bezoek aan Kopenhagen en ondervond veel medewerking.

ZWEDEN

Veiligheidsdienst.

In voorkomende gevallen wordt met deze dienst een goede relatie onderhouden.

NOORWEGEN

Veiligheidsdienst.

Een der ambtenaren van de afdeling Contraspionage bracht voor een speciaal geval een bezoek aan de Noorse Dienst.

De samenwerking is normaal. Er is wel een nieuw Hoofd aangewezen (het vorige Hoofd neemt als gevolg van de bekende " " zaak heengaan), doch met hem werd nog geen contact gelegd.

ZWITSERLAND

Veiligheidsdienst.

Er werd ook in deze periode goed met deze dienst samengewerkt. Bijzonder veel hulp werd in de zaak " " ondervonden. Waar mogelijk wordt ook door de BVD in voorkomende gevallen medewerking gegeven.

GRIEKENLAND

Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

In de verslagperiode werd geconstateerd dat

enkele ambtenaren van het Griekse Consulaat in Rotterdam zich met inlichtingenwerk bezighielden. Dit was aanleiding om bij de Griekse dienst navraag te doen of deze activiteiten van hen uitgingen. Geheel in Griekse stijl luidde het antwoord als een uitspraak van het orakel van Delphi, het was op zijn minst voor tweeërlei uitleg vatbaar.

TURKIJE

Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Er zijn geen bijzonderheden te vermelden over de samenwerking met deze dienst die weinig intensief is.

ISRAËL

Inlichtingen- en Veiligheidsdienst.

Deze relatie gaat voort met het geven van uitgebreide achtergrondkennis en is bovendien bereid geblijven tot een zeer vergaande hulp op het terrein van de technische samenwerking.

Het Hoofd van de Liaison-afdeling voor Europa werd afgelost en zijn opvolger bracht een bezoek aan Nederland om kennis te maken.

CANADA

Veiligheidsdienst.

De samenwerking met deze zeer oude relatie blijft zeer bevredigend.

De nieuwe verbindingsofficier voor inlichtingenwerk, in Londen residerend, is inmiddels ingewerkt en bracht een tweetal bezoeken aan Nederland die voor beide diensten nuttig waren. Hij viel hierbij op door een zeer behoorlijke kennis van zaken.

De nieuwe verbindingsofficier voor Security-zaken, in Keulen residerend, maakte zijn opwachting.

Het Hoofd van de afdeling TB voerde ter gelegenheid van zijn bezoek aan de V.S. ook besprekingen in Canada, met gunstig resultaat.

AUSTRALIË

Veiligheidsdienst.

De goede verhouding tot deze dienst werd bestendig. De nieuwe verbindingsofficier te Den Haag heeft zich inmiddels als een terzake kundig man gemanifesteerd.

NIEUW-ZEELAND

Veiligheidsdienst.

Over de afgelopen periode vallen geen bijzonderheden te melden.

SPANJE.

Veiligheids- en Inlichtingendienst.

Hoofd BVD bezoekt de respectievelijke diensten aldaar. Overigens geen bijzonderheden.

PORTUGAL

Veiligheidsdienst

Evenmin bijzonderheden. Zo nu en dan werden door ons over Portugezen werkzaam bij beveiligde bedrijven in Nederland inlichtingen gevraagd.

ZUID-AFRIKA

Veiligheidsdienst.

Bezoek werd ontvangen van het Hoofd van deze dienst vergezeld van twee zijner ambtenaren. De dienst in zinsd Zuid-Afrika's nittreden uit het Gemeebest praktisch geheel vernieuwd en gereorganiseerd. Men is in menig opzicht onervaren en een beroep werd gedaan op de BVI voor assistentie en voorlichting.

Met de te Londen residerende liaison bestaat geen contact.

2. Binnenlandse Nevendiensten.

BID

Geen verandering in het negal sombere beeld van de verhouding. Routine-werkzaamheden vinden voortgan

MID

De verhouding met deze dienst is stabiel en goed te noemen. Er is contact op tal van terreinen

waarbij in deze verslagperiode speciaal dient te worden vermeld de intensieve samenwerking als gevolg van de vestiging van AFCENT in Nederland.

MARIB

Geen bijzonderheden. Verhouding goed.

LUID

Geen bijzonderheden. Verhouding goed.

- - - - -

BIVERSH

1. Geschiedschrijving

Een zestal hoofdstukken van de beschrijving van de geschiedenis van de inlichtingendiensten in Nederland kwam gereed. Deze hoofdstukken handelen o.m. over GSJ (1913 - 1919), het Venlo-incident (1936 - 1939), de Wollweber-organisatie (1937 - 1939) en de Duitse vertegenwoordiging in Nederland voor 1940. Door middel van interviews met vroegere medewerkers van inlichtingendiensten werd materiaal verzameld. Dr. J.N. Somer, het vroegere hoofd van het Bureau Inlichtingen in Londen, stelde een overzicht over dit Bureau ter beschikking.

2. Kamercommissie

In de verslagperiode vond geen bijeenkomst met de Commissie plaats. Na de verkiezingen van februari 1967 werd de samenstelling van de Commissie ingrijpend gewijzigd en werd deze tevens van 5 tot 6 leden uitgebreid.

Na het optreden van de Regering-de Jong is de Commissie sinds 19-4-1967 als volgt samengesteld: Drs. Schmelzer (KVP) - Voorzitter, leden: Drs. Don Wyl (P.v.d.A.), Mr. Texopeus (VVD), Mr. Biesheuvel (ARP), de heer Mellema (CHU) en Mr. van Nierle (D'66).

3. Vergaderingen met de Procureurs-Generaal, lfd. Directeuren van Politie

H.BVD woende de drie in deze periode gehouden vergaderingen waarvoor de Dienst was uitgenodigd bij. Hierin werd de gebruikelijke informatie over het links- en rechts-extremisme verstrekt. De Procureurs-Generaal betuigden instemming met een regeling die een nauwere samenwerking tussen de Justitie en de BVD bij de behandeling van spionage-zaken zal mogelijk maken.

4. Werkgroep Persoonlijke Levensloop

Door H.BVD en de secretaris van de Dienstleiding werden de in de verslagperiode gehouden 7 vergaderingen van de werkgroep bijgewoond. De werkgroep send d.d. 12-1-1967 een interimadvies aan de Ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie waarbij een ontwerp van wet ter bescherming tegen het met een technisch hulpmiddel afluisteren en opnemen van gesprekken en een daarbij behorende Memorie van Toelichting werden aangeboden. Dit ontwerp werd na bespreking in de Ministerraad aan de Raad van State gezonden.

In samenwerking met de leden van de werkgroep daarin zitting hebbend vanwege de Ministeries van Algemene Zaken, van Justitie en van Binnenlandse Zaken werden in verband met dit ontwerp van wet bijzondere aanwijzingen inzake het t.b.v. de

veiligheid van de Staat af luisteren en opnemen van gesprekken opgesteld. Hierop werd de goedkeuring van de betrokken Ministers verkregen. Wanneer terzake het indienen van het wetsontwerp bij de Tweede Kamer een definitieve beslissing is genomen zal entrent deze bijzondere aanwijzingen overleg moeten worden gepleegd met de Vaste Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten.

De werkgroep is thans doende enige tot bescherming van de persoonlijke levenssfeer strekkende strafbepalingen betreffende afbeeldingen van personen op te stellen. Naar verwacht wordt zal het betreffende ontwerp binnen korte tijd gereed komen.

5. Werkgroep Politieke Antecedenten

Na te zijn uitgebreid met leden vanwege de Ministeries van Defensie, van Onderwijs en Wetenschappen en van Landbouw en Visserij heeft deze onder voorzitterschap van Mr. G.H. van Herwaarden staande werkgroep medio 1966 de werkzaamheden voortgezet. De BVD is in de werkgroep vertegenwoordigd door de secretaris van de Dienstleiding; als secretaris van de werkgroep treedt een ambtenaar van de Dienst op. Met als uitgangspunt het in september 1964 uitgebrachte zogenaamde interim-rapport werd een viertal vergaderingen gehouden. Verwacht wordt dat het eindrapport van de werkgroep binnen korte tijd aan de Minister van Binnenlandse Zaken kan worden aangeboden.

6. Publiciteit

Op 11-3-1967 wijdde de VPRO-televisie in de rubriek "Speciale Berichtgeving" van een uitzending aan de BVD. Naar aanleiding daarvan werden door de Tweede Kamerleden Mevrouw Singer-Dekker en de heer Franssen en door de heer Wiebenga vragen tot de Minister van Binnenlandse Zaken gericht, waarvan de beantwoording na de verslagperiode plaats vond.

112

Bijdrage ACD voor Panorama over het tijdvak 1.10.1966 tot 1.4.1967

1. Onderzoeken

In de verslagperiode werd een aanvang gemaakt met een twaalf breed opgezette onderzoeken.

Het eerste wordt ingesteld door het wnd. afdelingshoofd die opdracht heeft gekregen zich een inzicht te verwerven in de administratieve procedures en de verschillende vormen van documentatie, zoals die buiten de ACD worden aangetroffen. Verwacht wordt dat hieruit een blijvende taak van coördinatie en inspectie zal voortvloeien.

Het tweede onderzoek is toegewezen aan een volledig opgeleide literatuurdocumentaliste. Haar is opgedragen bij de verschillende dienstonderdelen te peilen of er behoefte bestaat aan een meer systematische verwerking en vastlegging van gegevens, verkregen uit open bron.

2. Personeel

De invoering van het functioneel leeftijdsontslag maakte het noodzakelijk zeer veel aandacht te schenken aan de werving van personeel. Zo diende rekening te worden gehouden met de afvloeiing in 1967 van meer dan de helft van de (18) cartotheekmedewerkers. Mede dank zij de bijstand van de Rijks Psychologische Dienst gelukte het zoveel nieuwe krachten aan te trekken dat de terugslag op de werkzaamheden tot een minimum beperkt bleef.

Door de RPD werd tevens met alle cartotheekmedewerkers afzonderlijk een vraaggesprek gevoerd. Het wordt waarschijnlijk geacht dat het nog in te dienen RPD-rapport aanbevelingen bevat die tot wijzigingen in de organisatie van de cartotheek aanleiding zullen geven.

Een hersiening van de functiebeschrijving van naslagkracht, voortvloeiende uit de invoering van roterende kaartenkasten, leidde tot een bescheiden ranghersiening voor een deel van het cartotheekpersoneel.

De werving van typistes verloopt uiterst moeizaam. Met enig succes werd een beroep gedaan op gehuwde voormalige medewerkers, die bereid waren halve dagen te komen werken.

3. Integratie

Bij de Tsjechose deak van de afdeling C werd een ACD-eenheid opgesteld die tot taak heeft - indien mogelijk in één arbeidagang - zowel de centrale (ACD-) documentatie als de handdocumentatie van de deak te verzorgen. Hiermee is de eerste stap gezet in de richting van een ontwikkeling die parallel loopt aan de reeds verder voortgeschreden integratie tussen de documentatie van de afdeling B en de ACD.

4. Samenwerking met de Beneluxdiensten

Het gemeenschappelijk signaleringssysteem van de Beneluxveiligheidsdiensten, dat bekend staat onder de benaming Fichier Commun Benelux, werd van Nederlandse zijde uitgebreid met een aanvullende bijdrage van ruim 700 namen.

5. Samenwerking met de BID

De BID werd ten behoeve van de herziening van de eigen documentatie in de gelegenheid gesteld kennis te nemen van een aantal aspecten van de administratieve organisatie van de ACD en de onderafdeling BO.

6. Oriënteringsreis MACD

Het hoofd van de afdeling bracht eind oktober/begin november een bezoek aan CIA en FBI in Washington, waar hij in staat werd gesteld indrukken op te doen met betrekking tot het gebruik van computers voor documentatie-doeleinden.

april 1967

MACD

PANORAMA PERIODE 1-10-1966 tot 1-4-1967.

Afdeling Personeelszaken.

Personeelszaken:

In de verslagperiode zijn gverleden de heer
Veiligheidsambtenaar A bij de sectie
GBR op de leeftijd van 60 jaar, de heer
Technisch Beveiligingsbeambte A bij de afdeling TD,
oud 39 jaar, mevrouw , typiste bij
de sectie ACD/P op 35-jarige leeftijd en de heer
, Beveiligingsbeambte A, oud 39 jaar.

Ten personen, nl. drie middelbare- en drie lagere
ambtenaren, w.o. twee vrouwelijke medewerksters hebben
de Dienst met pensioen verlaten, terwijl aan één mid-
delbaar en aan één lager ambtenaar invaliditeitspensioen
is toegekend.

In verband met de noodzakelijke inkrimping van het
personeel welke was gespreid over de jaren 1964 t/m
1966 is aan een middelbaar ambtenaar en aan twee ver-
voersbeambten, die zich voor afvloeiing op basis van
vrijwilligheid hadden aangemeld, ontslag verleend op
grond van artikel 96 van het ARAR onder teekening van
wachtgeld.

In totaal zijn nu vanaf 1 augustus 1964 op vrij-
willige basis op grond van artikel 96 van het ARAR af-
gevoerd:

- 5 hoofdambtenaren;
- 15 middelbare ambtenaren en
- 9 lagere ambtenaren,

totaal derhalve 29 personeelsleden, w.o. zes vrouwelijke
krachten en zes vervoersbeambten.

Sedert de invoering per 1 januari 1967 van het
functioneel leeftijdsontslag voor de ambtenaren bij
deze Dienst is in de maanden februari en maart deswege
aan zeven personeelsleden, nl. vijf middelbare en twee
lagere ambtenaren, eervol ontslag verleend.

Voorts is in de verslagperiode aan vier vrouwelijke
personeelsleden (waarvan één werkzaam voor halve dagen)
op hun verzoek ontslag verleend in verband met huise-
lijke omstandigheden en aan één vrouwelijke medewerk-
ster wegens het bereikt hebben van de 65-jarige leeftijd.

Drie mannelijke personeelsleden hebben de Dienst
verlaten op hun verzoek nl.:

- 1 wegens studieredenen;
- 1 wegens overgang naar een ander Ministerie;
- 1 wegens overgang in particuliere dienst.

Per ultimo maart 1967 waren geen personen meer in
dienst ouder dan 65 jaar.

Tegenover het vertrek van 19 mannelijke medewerkers zijn 11 nieuwe krachten in dienst getreden, t.w.:

drie stagiaires, twee aanlagkrachten, twee techn. assistenten, één onderzoekingsambtenaar, één administratieve kracht en twee keuriers.

Tegenover het verlies van 11 vrouwelijke personeelsleden konden 13 nieuwe medewerkers worden aangetrokken (v.o. een halve dagen krachten) t.w.:

negen typistes, drie administratieve krachten en drie aanlagkrachten.

Momenteel zijn in totaal 32 personeelsleden in dienst met een gendergelijke verdeling, namelijk 2 mannen en 30 vrouwen (alleen gehuwd).

Van de in totaal 26 in dienst getreden personen zijn er 17 aangetrokken door bemiddeling van personeels- en oud personeelsleden, 7 via advertenties in diverse dagbladen en 2 na een spontane sollicitatie.

In deze verslagperiode zijn vijf aanvullende geplaatst voor het werven van personeel, n.l.:

voor mannelijke en vrouwelijke aanlagkrachten (ontvangen sollicitaties 30, aangenomen 3, waarvan 3 per 1 mei);

voor medewerkers op middelbaar niveau bij de afdeling AGD (33 brieven, aangenomen 1);

voor portiers- en bewakingsdiensten (33 brieven, aangenomen nog geen);

voor een boekhouder (29 brieven, per 1 mei aangenomen);

voor typistes (3 brieven, aangenomen geen).

De werving van typistes blijft moeilijk, ook als gevolg van de tijd welke nodig is voor het antecedenten- en het psychologisch onderzoek.

Nade als gevolg van de omstandigheid, dat in de periode van sterke uitbreiding van de Dienst onvoldoende aandacht besteed is kunnen worden aan een evenwichtige leeftijdsopbouw zullen alleen al in de jaren 1967 t/m 1971 veertien en in de daarop volgende vijf jaren wederom veertien van de 60 thans in dienst zijnde hoofdamttenaren de Dienst met pensioen e.g. functioneel leeftijdsontslag verlaten.

Naar het zich laat aanzien zullen de daardoor ontstane vacatures niet alle door interne opschuiving kunnen worden vervuld. De werving zal dus ook duidelijk gericht moeten worden op het aantrekken van potentiële hoofdamttenaren waarbij in eerste plaats wordt gedacht aan jongere academici. Ook deze werving blijft zeer moeilijk te zijn, zodat het nodig zal kunnen zijn een hogere honorering te bieden dan thans is toegestaan.

Behalve de vacatures als gevolg van interne opschuiving naar de hogere functies zullen in de eerst genoemde vijf jaren als gevolg van het natuurlijk verloop tenminste 11 vacatures in de functie van veiligheidsambtenaar en 3 in de functie van contactambtenaar ontstaan.

In de loop van de verslagperiode zijn 1 hoofd-, 13 middelbare en 11 lagere ambtenaren bevorderd, waarvan 7 als gevolg van de herwaardering van de functie van naslagkracht.

Aan acht personeelsleden (4 middelbare- en 4 lagere ambtenaren) is een gratificatie toegekend wegens bijzondere dienstprestaties in 1966. Voorts is aan acht dames en heren van de postkamer van de afdeling AGD een geschenkenbon verstrekt als blijk van waardering voor geleverde extra inspanning.

Over het tweede-halfjaar 1966 hebben van de 21 vervoerbeambten er 16 de gratis voor schadevrij-rijden ontvangen. Twee schadegevallen zijn nog in behandeling.

Vijf personeelsleden (1 hoofd- en 4 middelbare ambtenaren) genieten op medische gronden een verpleging voor het gebruik van hun eigen personenauto voor het voor hun dienstuitoefening noodzakelijke vervoer binnen de standplaats.

Het aantal gemelde ongevallen (waarvan 66 van ernstige aard) bedroeg een. Deze zijn alle door de SVB als dienstongeval aangemerkt.

In de verslagperiode zijn twee personen (t.w. 66 middelbaar en 66 lager ambtenaar) in aanmerking gebracht voor een tegemoetkoming als bedoeld in de 7%-nietkostenregulering.

Aan zeven personen (nl. twee hoofd-, vier middelbare ambtenaren en 66 lagere ambtenaar) is een gratificatie toegekend wegens schikkingen.

68 personen hebben in de loop van het jaar 1966 van de daartoe geopende gelegenheid gebruik gemaakt een verzoek tot het ABP te richten tot inkoop van in het verleden niet-ingekochte diensttijd en nachtgeldtijd (agn. generaal-pardon), terwijl 14 personen een verzoek tot inkoop van vroegere diensttijd hebben gedaan op grond van artikel U-10 van de ABP.

Commissie van Overleg:

Aanleiding tot het beleggen van een formele vergadering van de Commissie van Overleg was er in verslagperiode niet, terwijl er aan het voeren van informele gesprekken met een of meer vertegenwoordigers van de ambtenaren in genoemde Commissie slechts enkele malen behoefte was.

Onderwerpen van gedachtenwisseling veruden daarbij o.a. de consequenties van de toepassing van artikel 22a B.B.R.A. 1948 op een aantal personeelsgroepen in de Dienst.

Als gewoonelijk verliepen deze gesprekken weer niet anders dan in een goede sfeer.

Sociaal Fonds:

Tussen 1 oktober 1966 en 1 april 1967 vergaderde het bestuur van het Sociaal Fonds vijfmaal, ter behandeling van evenvele verzoeken om steunverlening.

Met de inwilliging van deze verzoeken was een bedrag van in totaal / 15.879,-- gemoeid, verschaft uitsluitend in de vorm van geldleningen.

Het aantal contribuanten bedroeg per 1 april 1967 498.

Maatschappelijk werk:

De maatschappelijk werker, van wie reeds in het voorafgaand verslag moest worden gerapporteerd dat zij geruime tijd ziek was, was bij het afsluiten van het onderhavige verslag nog niet hersteld. Naar haar gezin richt met het voortschrijden van de tijd steeds sterker deed gevoelen, is getracht dit althans voor wat betreft het contact met de langdurig zieken enigzins op te vangen door de inzet voor dit doel - overigens met eigen instemming - wekelijks gedurende een dag van een vrouwelijke medewerkster uit een andere afdeling van de Dienst.

Een oplossing voor de vele en veelzijdige problemen die inschakeling van een voor het maatschappelijk werk geschoolde kracht vergen is helaas niet gevonden.

Veel wat betreft de huisvestingsproblemen van personeelsleden werd v.s.v. mogelijk bemiddeling verleend door medewerkers van de afdeling personeelsbeheer.

Functieomschrijving,
personeelsbeoordeling
en organisatie:

Ten aanzien van de uitvoering van de methodische personeelsbeoordeling valt te vermelden, dat thans gebruik wordt gemaakt van de nieuwe beoordelingslijst, welke uitsluitend betrekking heeft op de beoordeling in de functie en dus geen gegevens van "buiten de functie" meer bevat. Hierdoor leent het formulier zich voor innage door beoordeelde na het gehele beoordelingsgesprek. Deze grotere openheid van de beoordeling wordt als een voordeel ervaren.

Het feit dat de lijst thans tevens dienst doet als "verklaring" in de zin van artikel 9 lid 3 van het beoordelingsvoorschrift is niet alleen arbeidsbesparend, maar voorkomt tevens discriminatie in de wijze van behandeling.

Zeker het grootste deel van de tijd van het personeel van de afdeling werd in beslag genomen door de overige werkzaamheden liggend op het terrein van functiebeschrijving en -waardering, organisatie-onderzoeken, verplaatsingen van personeel en andere onderwerpen van rechtsoptimale aard.

Daarnaast hadden verschillende facetten van de vorming en opleiding bij de Dienst de aandacht zoals onderzoeken naar de wenselijkheid en mogelijkheid van eigen cursussen op het gebied van taalprakticum en leesvaardigheid, toezicht op de interne opleiding, het organiseren en toezicht houden op stages voor jonge middelbare krachten en jonge academici.

Het afdelingshoofd had voorts een aandeel in de werking van personeel en nam in commissieverband deel aan activiteiten van het sociaal fonds bij de B.V.D. en de ideeëncommissies bij de eigen Dienst en bij het Ministerie van Binnenlandse Zaken.

De onderzoeken van de functionaris speciaal belast met organisatievragen hadden onder meer betrekking op de afdelingen D, C en FID (beveiligingskorps en foto-afdeling).

De sinds 1 januari van dit jaar bestemde vacature van een ervaren personeelsconsulent, die kan worden belast met taakanalyse, functiebeoordeling en personeelsbeoordeling, kon ondanks overvloedige pogingen nog niet worden vervuld. Dit baart te meer zorgen, aangezien het hoofd van de afdeling personeelszorg en organisatie het volgend jaar de uitkeringsgerechtigde leeftijd zal bereiken.

PANORAMA PERIODE

1-10-1966 / 1-4-1967

Afdeling Financiën en Inwendige Dienst:

Kind oktober 1966 is de benaming van dit dienstonderdeel gewijzigd van Bureau in Afdeling Financiën en Inwendige Dienst.

Begroting

Het begrotingsvoorstel voor het jaar 1968 werd op 23 maart 1967 ingediend.

Rekening is gehouden met een beëindiging van de bijdragen van derden zoals deze tot en met 1967 in de begroting tot uitdrukking werden gebracht. Daartoe is de begrotingssterkte in overeenstemming met de in het kader van de financiële sanering gemaakte afspraken met 10 man opgevoerd.

Administratie

De regeling tot vergoeding van n.g. verscheven diensten (art. 14^b A.R.A.R.) waarover in het voorgaande overzicht werd gesproken, wordt te zwaart nog steeds niet toegepast.

Bij schrijven van 17 maart 1967 no. 881068 afd. PE is aan Uw afdeling Personeelszaken een aantal vraagpunten over de toepassing van deze regeling voorgelegd. Gehoopt wordt, dat het antwoord op deze vragen tot een redelijke vergoeding voor deze verscheven diensten zal leiden.

Met de toepassing van de gewijzigde vergoeding voor onregelmatige diensten (art. 22^a B.B.R.A.) is een aanvang gemaakt. Voor een aantal groepen van personeel zijn nog voorstellen voor een bepaalde toepassingmethode in behandeling.

Herhaald zij - wat ter zake reeds in het voorgaande overzicht werd opgemerkt -, dat de toepassing van deze regeling zeer veel administratieve arbeid veroorzaakt.

Centrale Algemene Rekenkamer

Door de heer , Chef Bureau Binnenlandse Zaken van de Algemene Rekenkamer, werd een kenniszakingbezoek aan de Dienst gebracht.

Tijdens dit bezoek liet de heer zich zeer levend uit over de wijze waarop de bezoldigingsadministratie, die juist door personeel van de Kamer was gecontroleerd, functioneerde. Terwijl hij ook zijn grote tevredenheid uitprak over de comptabele administratie.

Premie spaarregeling

De premies op de in 1962 gespaarde bedragen en op de erkende in 1966 verrichte betalingen werden vóór 1 april jl. aan de betrokkenen uitbetaald.

De deelname aan deze premie-spaarregeling is nog steeds groeiende en is, gelet op publicaties hierover, groter dan bij vele andere overheidsorganen.

Waarschijnlijk zal de hoge rentevergoeding (5½%) op gespaarde bedragen hierna niet vreemd zijn.

Beheer
geheime fondsen

Zoals reeds in een eerder overzicht is opgemerkt werd ingaande 1 oktober 1965 een nieuwe regeling van kracht betreffende de administratie van en het toezicht op de geheime uitgaven.

In deze regeling is het toezicht op de doelmatigheid der uitgaven opgedragen aan de hoofden van de afdelingen, ieder voor wat betreft de uitgaven van het tot de eigen afdeling behorende personeel. Voorts is in deze regeling vastgelegd, dat de betreffende afdelingshoofden jaarlijks een gemotiveerd begrotingsvoorstel, gespecificeerd naar een aantal kostenplaatsen, indienen.

Door de administratie, welke aan de afdeling FID is opgedragen, wordt ieder kwartaal verslag uitgebracht aan de dienstleiding en aan de betreffende afdelingshoofden, waarin e.o. de uitgaven worden gesteld tegenover de goedgekeurde begroting.

Dit verslag wordt vervolgens in een bijeenkomst van de betreffende afdelingshoofden besproken.

Duidelijk is gebleken dat het toezicht op de doelmatigheid door e.o.a. zeer is verbeterd.

Huisvesting

De eigenaar van het hoofdgebouw heeft omvangrijke en kostbare reparaties aan dit gebouw laten uitvoeren. In de loop van het afgelopen jaar werd de dakbedekking ten dele vernieuwd, werden de balustrades gerepareerd en waar nodig vernieuwd en werd het veegwerk van het gehele gebouw gecontroleerd en op vele plaatsen verbeterd.

Een deel van de personeelkantine werd ingericht als vergaderzaal.

De centrale-verwarmingsinstallatie van het pand Laan C. v. Cattenburgh 38 geraakte defect en werd gelukkig op zeer korte termijn door de eigenaar hersteld waarbij tevens de oliestookinstallatie werd omgebouwd voor het gebruik van aardgas.

De uitvoering van enkele zeer urgente bouwkundige voorzieningen, welke bij de Rijkgebouwendienst in behandeling zijn, laat nog steeds op zich wachten.

De urgentie van deze bouwkundige voorzieningen werd uitvoerig besproken met de heren _____ en _____, respectievelijk hoofd van de Onderafdeling Administratieve Zaken en hoofd van het Bureau Huishoudelijke Dienst.

Het resultaat hiervan is nog niet bekend.

10-5-'67